

KALEJDOSZKÓP ALEIDOSCOPE

"Nincs más haza, csak az anyanyelv..."
(Márai)



Lapunk megjelenését a
Bethlen Gábor Alap támogatja



Benczúr Gyula: Vajk megkeresztelése

Corvina

Hungarian Canadian Business Directory

2012

Tel: +1-416-638-3431

Advertisements - Information - Order
1170 Sheppard Ave. W. Unit 40. Toronto
www.corvinadirectory.ca

TOM'S PLACE TOM'S PLACE



Take Off More

Building on a retail tradition that began in 1958, Tom's Place is a constant in the ever-changing world of fashion, proving that quality and value are always in style. Quality means never compromising and adhering to the rule - all men's suits are 100% wool. Value and discount prices are captured in a name - TOM. **T-O-M** means **Take Off More** as Tom will always trim prices to fit your budget.

We invite you to visit Tom's Place, one of Toronto's leading retailers for designer men's and women's business apparel.

FEATURING **Men's Suits 5 FOR 1**
(first floor only)

190 Baldwin St.
Kensington Market

Just west of Spadina
1hr. Free Parking with purchase
M-W 10-6 • Th-F 10-7 • Sat 9-6 • Sun 12-5

416-596-0297



www.toms-place.com



Szerkesztői gondolatok

Lassan a napnak csak két elviselhető szakasza van: a kora reggel és a sötétedés előtti pár óra, amikor megtelnek a parkok, az utcákon megjelennek a gyalogosok, a kutyát sétáltatók - a többi munkával, lustálkodással telik el, és a légkondicionáló berendezés sem tudja kellemessé hűteni a lakást. A villanyszámla pedig... De ez csak a nagyvárosi ember nyúga. A baj a vészjósló hírekben lappang: aszály lehet, talán olyan, mint a 40-es évek végi, amikor annyira nem termett gabona, hogy hónapokon át csak málét ettünk. Sepsimagyarósi gyermekkorom kicsi sötét árnyékoltja dereng elő emlékezetemből, az, hogy mindenki gondterhelt volt, gyöttrődött, csak az édesanyák tudtak mosolyogni, amikor az ujjnyi vastagságú málékockát a kezünkbe nyomták. Már sóska sem termett, a csalán is rég kiegészített, a kerti vetemények mind elpusztultak. De az édesanyák gyönyörű dolgokat meséltek a cudar étel mellett, és mi, az imént még sírva tiltakozók elfelejtettük lassan, hogy tavaly bivalytejes kávé is dukált a vajás kenyér mellé, nemcsak édesített tea, hogy még volt idő, amikor testvéreikül azon vitatkoztunk, hogy a frissen sült cipőből melyiket akarjuk, a labdakerekségűt vagy a csirkeformájút...

Talán nem rosszultunk el annyira, hogy a Magasságos ilyen nehéz esztendővel sújtson bennünket. Figyelmeztetésül, hogy sorsunk irányítását nem vehetjük el Tőle, hogy emberség, szeretet, némi kis alázat még szükségeltetik - ennyit igazán elvárhat tőlünk, keresztény emberektől azért, mert ő szeret minket.

“Az Úr csodásan működik”, énekeljük a zsoltárossal és imádkozunk, hogy adja meg a mi Atyánk a mi mindennapi kenyerünket, mert még képesek vagyunk a jobbúlásra...

Dancs Rózsa



TERJESSZE LAPUNKAT!

MŰVELTSÉGE GAZDAGODIK,

**HA AZ ÉSZAK-AMERIKAI MAGYAR
DIASPÓRA EGYETLEN KÉTNYELVŰ,**

SZERVÁTIUSZ JENŐ-DÍJJAL

KITÜNTETETT KULTURÁLIS LAPJÁT OLVASSA

Kéziratokat és más, közlésre szánt anyagot csak elektronikus postán fogadunk el.

A folyóiratban megjelenő írások tartalmáért kizárólag a szerzők felelősek.

We accept manuscripts, pictures, etc. by e-mail only.

The opinion expressed in this publication are not necessarily those of the publisher.

Tartalomból - Contents

Radnóti Miklós: Július (vers)	2
Dancs Rózsa: Amikor megelevenedtek könyvem lapjai	2
István király verses históriája. Weöres Sándor fordítása	3
Bajor Gizella, a szent magyar királyné (D. R.)	5
Pósa Zoltán: A debreceni Nagytemplom előtt (vers)	6
Zoltán Pósa: In Front of Debrecen's Dom (poem), transl. by Rózsa Dancs	6
Elizabeth Faltin: A királyné (részletek)	6
Elizabeth Faltin: The Queen. Transl. by Thomas Turoczi	10
Ó, Szent István, dicsértessél (Moldvai csángó ének)	11
Nyíró József: Úz Bence (részlet)	12
József Attila: A Dunánál (vers)	15
Attila József: By the Danube (poem), Transl. by Zsuzsanna Ozsváth & Frederick Turner	16
Pósa Zoltán: Bálint Márta színművész laudációja	17
Pósa Zoltán: Szökés és vezeklés... (vers)	18
Dobos Marianne: Nagyapám fegyvert rejteget	19
Fekete István: A vadgalamb	20
Pósa Zoltán: Segíts meg szerelmem, Zarándoklat (versek)	20
Miska János: Utazásaim az óhazában	21
Áprily Lajos: Szállj, Ábel füstje (vers)	22
Kisgyörgy Zoltán: Messze van-e még a messze...	23
Varga Gabriella: Főhajtás Pálfi Géza előtt	26
Akire büszkék vagyunk - Vencser atya kitüntetése	28
Mary Sandor: My Wig	29
Bede Fazekas Zsolt: A torontói magyar közösség emlékkönyve	30
Bácsalmási István: York Region	31
Steve István Savanya: Alberta Rain (poem)	33
Dancs Rózsa: Kanada, István király és én	33
First King of Hungary	35
Kányádi Sándor: Két nyárfa (vers)	35

KALEJDOSZKÓP - KALEIDOSCOPE

ISSN 1480-5499

MEGJELENIK KÉTHAVONTA - PUBLISHED BIMONTHLY

Előfizetés - Subscription: CA\$60.00/year; Foreign: US\$70.00/year

Publisher: **Kaleidoscope Publishing**

Elnök - **Telch György-George** - President

Főszerkesztő - **Telch-Dancs Rózsa** - Editor-in-Chief

Szerkesztés, fordítás - **Turóczy Tamás** - Editor, translator

Terjesztés - **Turóczy Katalin** - Subscription

Munkatársak:

Bácsalmási István, Kaslik Péter, Lemák Emese,

Miska János, Sándor Mary, Veszely Ferenc

Elérhetőség - Address:

122 Silas Hill Drive, Toronto, ON, M2J 2X9, Canada

Tel.: 416-491-4631; Fax: 416-491-9661

E-mail: **rosacae@hotmail.com**

Copyright © Kaleidoscope Publishing

No part of this publication may be reproduced by electronic means, photocopying or otherwise, without written permission from the publisher, excepting brief quotes for the purpose of review.

www.kalejdoszokp.com

<http://epa.oszk.hu/html/vgi/boritolapuj.phtml?id=01658>

***KALEJDOSZKÓP szó a Pallas Nagy
Lexikona helyesírását követi**



RADNÓTI MIKLÓS

JÚLIUS

Ilyen hőség sem volt itt már régen,
mesélik, még a vaj is elalélt
és olvadni készült lenn a jégen
ma délelőtt még s most beborult.
Már aprót söpör a ház előtt a szél
s körül minden figyelmesen föláll
a tolongó porban s záport remél.
A nyugágy háta is hassá dagad
és elszakad a szárító kötél.

Két ing repül el róla, két madár,
utána kap a szolga kerítés
és csúnya szájjal szitkot kiabál.
Mindent elhord a szél s a kert haját
hosszú ujjakkal, hosszan húzza ki
és a hasaló kerten úgy fut át,
hogy villámlik sarkának friss nyomán
s a vastag lábú dörgés léptitől
kék foltokat mutogat a homály.

Sűrű szagok csúszkálnak szét elébb,
a felhő később érkezik, köszön
s a száját nagyratató kertbe lép.
Körültekint ott, pislant komolyan,
villogó zápor zuhan belőle
és mint hulló szög, a csöppje olyan.
Elállt az eső s a szűk csatornán
víz zúg. Visszatér és hajladozva
jár a gyöngye fény a fa ormán.

DANCS RÓZSA

AMIKOR MEGELEVENEDTEK KÖNYVEM LAPJAI

“*Ki szűknek érzi a mindenséget: teremt*” (Szilágyi Domokos), akárcsak Kovács Tibor szekszárdi festőművész, aki nem először mutatja be alkotásait a torontói művészetkedvelőknek. Egyedi szín- és formakompozíciói az emberben megbújó harmóniavágyat mutatják föl, azt a tökéletes szépséget, amelyet semmi nem tud megbontani, mert szinte himnikus értelemben örök. Ennek a szépségnek, ennek az csodálatos összhangnak a formai közvetítője a nő, a madáchi, hiszen Kovács képeinek világát többnyire finom mozdulatokkal hajlongó női alakok népesítik be.

2012. július 21-én este a torontói Paraméter Klubban került sor egy újabb minitárlatra. Megtisztelő számomra, hogy a művész felkért, kapcsolnánk össze a kiállítást nemrég megjelent *A torontói magyar közösség emlékkönyve 1938-2011* c. könyvem bemutatójával. A kötet 122. oldalán olvasható az a beszámoló, amelyet 2008-ban írtam *Álom és valóság határain – Kovács Tibor torontói tárlatának margójára* címmel. A Paraméter idei rendezvényén, mondhatni, kilépett a könyvből a Mester - bizonyosággal, hogy az élet prózaiságával, eszménytelenségével, az eldurvulással szembefordulhatunk – mégpedig a legtermészetesebb, legősibb úton: szeretettel, szerelemmel, alkotással, a lelkek rejtett muzsikájával.

A hosszú estébe nyúló program sikeres volt – a résztvevők vásároltak képet, könyvet, folyóiratot – a Kaleidoszkóp c. magyar-angol, Szervátiusz Jenő-díjas kétnyelvű lapot -, és a tomboló külső kánikula ellenére felszabadultan, frissen osztották meg egymással benyomásaikat.



Kovács Tibor a vendégekkel

AUGUSZTUS 20. ÁLLAMALAPÍTÓ SZENT ISTVÁN ÜNNEPE

ISTVÁN KIRÁLY VERSES HISTÓRIÁJA - (OFFICIUM S. STEPHANI REGIS HUNGARIAE)

Weöres Sándor fordítása

1
 Ím eljött az áldott új nap:
 zengő üdvös ünnepe
 szent királyunk-Istvánunknak!
 Míg tart e világ heve,
 örvendjen, ki őáltala
 lón Urunk örököse
 s érdeméből nyeri vala,
 hogy a mennynek részese.
 E szent volt a magyar népnek
 első hithirdetője
 és a keresztény törvénynek
 Isten-küldte szerzője.
 Két tálentom helyett négyet,
 megkettőzve megadott,
 ötért tized Istenének
 kamatosan juttatott.
 A királyok, ha meghalnak,
 bevégzik uralmukat,
 meg nem őrzik a hatalmat
 s felséget a hant alatt.
 Ám e szent, mihelyt bevégzé
 a földi uralkodást,
 örök dicsőségben kezdé
 újfent a királykodást.
 Üdvöztönk, mikor útja
 mennyországba visszavitt,
 övéire árasztotta
 a Szentlélek kincseit.
 Tizenkét fő választottja
 végig-járt a föld felett,
 Isten igéjét hordozta,
 megváltani lelkeket.
 Az apostolok beszéde
 mindenüvé elhatott,
 általuk Isten igéje
 világ végéig jutott.
 Minden ország örvendezett,
 elnyervén patrónusát,
 és e nagy-jóért szerfelett
 áldotta Úr-Krisztusát.
 Épp csak Pannonia népe
 nem találta támaszát,
 tévelygés ködéből nézte
 a világ forgatagát.
 Körülötte a föld szerte
 igaz hitére talált
 s egyre nagyobbra növelte
 már a tiszta-szívű nyájt.



Szent István király és Boldogéletű Gizella királyné
 Veszprém. Ispánki József alkotása (Wikipedia.com)

A nemzet, mely a homályba
 megfogózott makacsúl
 s a halálnak cselfogása
 volt felette ősi úr:
 rég azért nem lelt magának
 üdvösségre-vezetőt,
 mert Isten nagyobb javának
 részeséül szánta őt.
 Mennél később nyer az ország
 hithirdetőt, igazat:
 a kegyelmes égi jószág
 annál derekabbat ad.

2
 Szerencsésnek hirdet téged
 mindenki, Pannónia,
 ezért Istenhez dicséret
 szálljon, ének és ima:
 méltót, aki mestered lett,
 nem a köznépből adott,
 hanem felkent fejedelmed
 hitvivő apostolod.
 Míg Attila állt fölötte,
 a magyar nép egyedül
 a zsarnok igáját nyögte
 ész nélkül s hitetlenül.
 De István uralkodása
 dicső fordulót hozott,
 jelzi egy szó megtoldása:
 gaz igazra változott.
 Teremtönk a tenger éve
 elhagyott Hungáriát
 mindeddig megtérítésre
 senkinek sem adta át;
 eme szentjével kínálta
 a keresztység balzsamát,
 övéinek s néki tárta
 örök égi otthonát.
 Magasztos szép fiat nemzett
 Géza, szent fejedelem,
 kit a méhben már megszentelt
 az isteni kegyelem:
 Krisztus első vértanúja,
 István adott jóslatot
 születése előtt róla,
 hát István nevet kapott.
 Magát Istennek ajánlta
 tüstént, már mint gyermeket,
 a szemérem rovására
 semmit el nem követett.



Az ifjúkor küszöbére
 érkezett szeplőtelen,
 majd a férfikorba lépve
 nagy s dicső lett hirtelen.
 Terjedt híre szerteséjjel,
 nyert zengő dicséretet:
 harcban sosem érte szégyen,
 vitézül vezérkedett.
 És míg harcolt e világban,
 jól szolgálta Istenét,
 mert a jótettek sorában
 lelte legfőbb örömét.
 Megváltóját szívből hitte,
 jelzi sok cselekedet:
 a kötelesség vezette
 mindünkért s minden felett.
 Király volt s hit apostola:
 így rótt kétszeres adót;
 mindig teste-lelke ura
 s nem kényeztetője volt.
 Mindig Uráért buzogva
 fakadtak jótettei,
 gyönyörű volt szál-alakja,
 még szebbek erényei.

3

Párducot a juh-akolhoz
 nem a szent férfi visz-e?
 s oroszlánt az istállóhoz,
 hogy ökröt rémítene?
 Hol fenyeget, hol kér, hol ad:
 ösztökél e szeretet
 tévelygőket, jók- s rosszakat,
 hogy elérjék üdvüket.
 Ha szelidebb apostolra
 is hallgatna nemzetünk:
 talán Isten küldött volna
 kezesebbet is nekünk.
 Merész lázongók hadával
 gyengébb pásztor mit tegyen?
 Ezért kemény férfi által
 szállt reánk a kegyelem.
 Oroszlán legyőzésére
 nagy Sámsont küldé a menny;
 magyarok térítésére
 támadt hős fejedelem.
 Oroszlán torkából akkor
 édesen csorgott a méz;
 Istenhez a magyar ajkon
 ének éneket tetéz.
 Mennynek minden adománya
 közt legnagyobb kegyelem,
 mely rászállt a szent királyra:
 csodálatos türelem.
 Koldusok tépték szakállát

— példaként említettik —,
 mikor egyszer alamizsnát
 kegyesen osztott nekik;
 és elkezdett énekelni
 hálát, ujjongó fohászt,
 hogy méltó lett elszenvedni
 e csúf megaláztatást.
 Szent király volt nemes ágból,
 de a hite nemesebb,
 mindehhez a remény járult
 és az erős szeretet.
 Mikor véget ért a pálya,
 minden földit megvetett,
 Jézus Krisztusnak ajánlta
 lelkét, a szépségeset.
 Immár felvitték a mennybe
 az angyali csapatok,
 boldogok közt mindörökre
 fénylőn uralkodni fog.
 Holt királyukért könnyeznek
 jámbor szívü magyarok,
 új társuknak örvendeznek
 a mennyei angyalok. (1280-90 között)

AJÁNLÁS

Egy szép könyvet vesz kezébe az olvasó. Egy szép könyvet, amelyben meglevenedik a magyar múlt egy darabja: a magyar szentcsalád, István és Gizella kora és élete. Olyanok ők számunkra, mint fának a gyökér. Belőlük nőtt ki a magyar nép szellemisége és minden erénye: Isten-hite, vallásossága, lovagiassága, szívjósága és messze földön híres vendégszeretete. Ők formálták ezt a népet olyanná, hogy nemcsak meg tudta állni a helyét az európai népek között, hanem méltán versenyre is kelhetett velük.

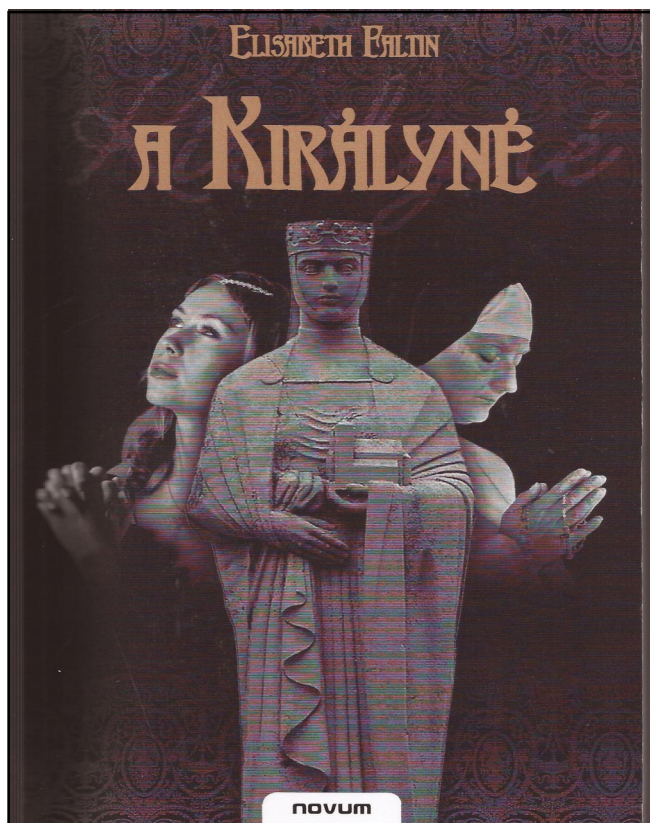
A történelemkönyvek az ország megalapítását, a bölcs és szilárd alap megvetését Szent Istvánnak tulajdonítják, és elkerüli figyelmüket, hogy a szent király mögött ott állt csendesen, visszahúzódva – mint egy múzsa, mint egy sugalmazó, a bölcs asszony, a szent feleség, a királyi vérből származó Gizella. Mintha kicsit elfelejtettük volna őt. Pedig István király műve elsősorban az ő műve. István király Gizella nélkül nem az lett volna, mint amivé vált Gizellával. István király Gizella nélkül nem úgy cselekedett volna, mint ahogyan cselekedett Gizellával.

(Folytatás az 5. oldalon)

DANCS RÓZSA

A MAGYAR ANYÁK PÉLDAKÉPE - BAJOR GIZELLA, A SZENT MAGYAR KIRÁLYNÉ¹

Faltin Erzsébet könyve nemcsak izgalmas olasmány, hanem mesterpéldája is annak, hogy miképpen tanítsuk gyermekeinknek a történelmet, a száraz adathalmazon alapuló ismereteken túl hogyan ébresszük fel bennük az érdeklődést gyökereink iránt. Száguldó, agyonmechanizált



világunkban nehéz már nemcsak a kicsinyek, de a kamaszkort kinőtt ifjak nagyrésze számára is megtalálnunk azokat a módszereket, amelyek elvezetik őket arra a területre,

KALEIDOSCOPE PUBLISHING



AZ ÖN ÉLETE IS TÖRTÉNELEM!
MESÉLJE EL UNOKÁINAK IS!
KÖNYVÉT MI KIADJUK MAGYARUL,
ANGOLUL VAGY KÉT NYELVEN.
KÉZIRATÁNAK FORDÍTÁSÁT VÁLLALJUK.
Tel.: 416 491 4631

ahonnan még visszafelé is pillanthatnak, megismerve arcunk homályba merülő, régmúlt vonásait. Magyarán múltunkat, őseinket, eredetünket.

Tragikus, megrázó, emberi-anyai lelket próbáló eseménnyel indul Faltin Erzsébet *A királyné* c. regényének cselekménye: a trónörökös Imre herceg halálával. Az életnek ebből a legmélyebb pontjából egy asszony, egy anya már csak tántorogni tud előre-hátra, de Gizellát a hite, küldetéstudata küzdővé teszi, alázattal tovább szolgálja Istent és erősíti férjét, a királyt.

A regény megírásának ötletét a valamikori veszprémi diáklány romantikus álmódoszásai adhatták. Mint maga vallotta Bakos Andrásnak adott interjújában, „Amikor Veszprémben tanultam, majdnem mindennap láttam a szobrát, olykor megérintettem a lábát (l. a 3. oldalon, szerk.), úgy mentem zárthelyi dolgozatot írni... Céлом az, hogy fölhívjam a figyelmet rá, meggyőződésem, ő jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy Szent István véghez tudta vinni az államalapítás művét... Nagy élmény volt a kutatásokban eljutni olyan mélységig, hogy én is közvetlenül tapasztalhattam: sok minden változott 1000 év alatt, de emberi dolgaink, tetteink mozgatórugói szinte ugyanolyanok.” (2008. júl. 8. délmagyar.hu)

Maga a cselekmény romantikus, hiszen igazi átéléssel követi végig a hajdani gyermekemberekben ébredő csodálatos érzéseket, amelyek az évekkel felnőttek minden próbát kiálló érzelmeivé izmosodnak. A német földről a magyarok közé érkező Gizella István minden lépését, gondolatát, gondját vigyázza, tapintatosan igazgatja – nélküle nemcsak István király, de a magyar nemzet sorsa sem úgy alakult volna, ahogy ma tudjuk és megéljük. Az elbűvölő szerelmi történet az államalapításkori nemzeti történelmünknek a lehető leghitelesebb bemutatásával párosul. Faltin Erzsébet finom lélektani ráérzéssel, ugyanakkor őszinte történelmi hitelességre törekedve vezeti el az olvasót olyan területekre, amelyeket legfeljebb a történészek ismertek eddig.

A hatalmas életregény az önfeláldozó, keresztényi életű

(Folyt. a 4. oldalról)

Ez a könyv végre ráirányítja a reflektorfényt. A szerző a regényíró szabadságával és fantáziájával, mozgalmas képekkel, eleven színekkel és avatott tollal vezeti végig olvasóját a középkor romantikus világán, egy percig sem feledve a célt: bemutatni, közel hozni, végre méltó trónusára emelni a szent királynét, Boldog Gizellát.

Szívből kívánom, hogy ez a regény... szolgálja azt a nagy célt is, hogy Gizellát egyre jobban megismerjük, megszeressük, kultuszát ápoljuk, és egyszer eljőjön az a nap is, amikor Boldog Gizellát Szent Gizellaként tiszteljük.

Kiss-Rigó László Szeged-csanádi püspök



Gizella királynő szentté avatásának fontosságára is felhívja a figyelmet.

A monumentális kötet – 836 oldal! – egyik értékelője, Balta János a Nyugati Jelen 2011. május 20-i számában azt írja, hogy „1979-ben, amikor a Magyar Püspöki Kar Rómában járt, a közelmúltan boldoggá avatott II. János-Pál pápa Szent István király és Boldog Gizella példájából kiindulva három pontban fogalmazta meg a magyarokhoz intézett üzenetét: a keresztény hithez való ragaszkodás, az egyház iránti feltétlen hűség, valamint a nemzet iránti szeretet. E három, maradandó érték minden krisztuskövető magyar embernek útmutatás lehet. A Magyar Püspöki Kar a 2011. évet a Családok évének szánta, ezért Gizella ünnepe a családoké is. Mert életünkben István király, Gizella királyné és Imre herceg az első szent családot mintázták meg, életük során a gyakorlatban is megmutatták azokat az értékeket, amelyek nélkülözhetetlen elemei a családok együtt maradásának, összetartásának. Kell, hogy legyen egy olyan tiszta, időálló, értékes alap, amihez az emberek minduntalan visszatérhetnek példáulért. A magyar történelemben Szent István és Boldog Gizella élete a maradandó példamutatás mintaképe az élhető, reálisan megfogható emberi életben.”

¹Elisabeth Faltin: A királyné. Novum Verlag, Sopron, 2008.

PÓSA ZOLTÁN

A DEBRECENI NAGYTEMPLOM ELŐTT

Ablakom előtt
Sárgába öltözött
Duplafajú torony
Emberarcú templom
Istenképre formált
Lényekhez hasonló
Meváltó saruját
Nappal megoldozó
Alatta ébredtem
S ameddig lehetett
Előtte fociztunk
Hajnaltól estelig
A hatalmas grundon
Éberálmú régmúlt
Továtűnt gyerekkor
Oda-visszatérő
Emlékmás életünk
Újra ismétlődik
Soha nem lesz vége
Mert amint véget ér
Mindig újra kezdjük
Fölrepülsz az égbe
visszatérsz a földre
Élted elejére

IN FRONT OF DEBRECEN'S DOM

The twin-headed
Human-faced tower
Dressed itself in yellow
In front of my window
Resembling of
God-faced beings
Who daily unbind
The shoes of God
I woke up under it
And played football
From dawn to night
On the huge playground
Daydreams bygone days
Disappeared childhood
Of long ago faded away
Memories of our lives
Repeat again and again
But it is never done
If it ends it repeat again
You may fly to the sky
Still you return to earth
To the beginning
Of your life

Transl. by Rózsa Dancs

ELIZABETH FALTIN

A KIRÁLYNÉ

Bajor Gizella, a szent magyar királyné (szemelvények)

(Készülődés a lánykérésre)

„Ma léphetek először arámhoz. Ma jegyzem el a csodaszép lányt.” Ezek a gondolatok jártak István herceg fejében, és különös gondossággal készült az első találkozására.

A bőrkeretbe vont hatalmas tükörből igen arányos testű, fess fiatalember nézett vissza rá, tekintélyt parancsoló tartással, a hetykeség legcsekélyebb jele nélkül.

Tonuzoba és Karuly lépett be István sátrába.

- Felség, indulhatunk, minden készen áll – szólt Tonuzoba.

- Jöjj hát, nézd, oly' csodás – lelkesedett Karuly.

István nagyot nyelt, mély levegőt vett. Próbált mosolyogni, de nem ment.

- Felséges uram! Kivigyünk? – élcelődött Karuly.

Tonuzoba pedig együtt érzően egyik kezével átkarolva, közben vállát veregetve csak annyit mondott:

- Felség, ha a sátorból nem jössz ki, sohasem látod meg a te Gizelládat. Szigorú és bennünket egyáltalán nem szerető atyja pedig nem fogja megengedni, hogy őt hozzuk elibéd!

István nagy sóhajtással Tonuzobára nézett, és csak néhány pillanattal később fogta fel, hogy az öszülő, kemény tartású hű szolgájuk is ugratja. Mindhármukból egyszerre tört fel a nevetés.

Scheyerni kézfogó

Ottó király előző este érkezett a kolostorba. Most a főépület felől Aurillac-i Gerbert és az apát úr kíséretében sétált a templom felé. Fesztelenül beszélgettek. Nem viselte a koronaékszereket. Ezért lehetett, hogy elegáns finom

Az Értől az Óceánig

Egy asszony élete egy tragikus korban



ORMAY GABRIELLA AZ ÉRTŐL AZ ÓCEÁNIG

Egy Erdélyben született fiatalasszonyról szól a könyv, aki mint önkéntes ápolónő végigéli a II. világháború viszontagságait.

Postaköltséggel CA\$15.00

Postaköltség nélkül CA\$12.00

5 Concorde Pl. Suite #3301, Toronto, ON
M3C 3M8 Canada



öltözete ellenére nem ismerte fel senki. A kolostor bejárati kapuja fölött ott lengett a bajor és a magyar zászló között a király zászlaja is, ami annyit tesz, hogy a felségjel tulajdonosa itt van, vagy érkezik. Aki látta is a király zászlaját, legfeljebb arra gondolt, hogy a király iránti tisztelet jele.

A vendégek a templom előtt várták be az atyjával érkező menyasszonyt, majd István herceget és kíséretét.

Ottó király már a templom lépcsősorának legfelső fokán állt Gerberttel és az apáttal, valamint a vendégekkel érkező Adalbert püspökkel, amikor valaki felismerte és elkiáltotta magát: éljen Ottó király! Éljen a király! A vendégek felfigyeltek, éljenezni kezdtek, pedig még nem is mindenki tudta, hogy kit is éljeneznek, vagy hol is van a király. Ottó enyhe fejbiccentésekkel és két karját felemelve, tenyereit maga fele tartva, integetve köszöntötte alattvalóit.

Behajtatott Henrik herceg kocsija. Minden figyelem az érkezőkre irányult. A bajor udvar vendégeinek elragadtatott kiáltásai közepette lépkedett Gizella atyja oldalán. Az idős férfi amennyire csak tudta, kihúzta magát, és hol a kézfejen nyugvó kecses kezecskét nézte, hol a napsugártól káprázatos fényben tündöklő leányának lefátyolozott alakját. Felvezette a templom majdnem legfelső lépcsőjére a király elé. Mindketten hódoltak a királynak, aki a menyasszony kezét megfogva baljához lépett.

A kislányok álmélkodva pusmogtak, a hölgyek kissé irigy büszkeséggel, az idősebb hölgyek már soha vissza nem térő fiatalságukra gondolva pityeregtek. A férfiak szeme kortól függetlenül nem tudott betelni gyönyörűséges hercegisasszonyuk láttán.

Gizella szőke hajzuhatagából, fejközéptől fonatokat készítettek, és tarkóján rögzítették kontyba rendezve. Bő ujjú és aljú, felsőtestén szűkített, magasan a nyaka ivénél záródó aranybrokát ruhába öltöztették. A keskeny állógallér kiemelte szép ívű nyakát. Az egy rőfnyi uszály nagyon kecsessé tette a viseletet. Köpenye ujjatlan méregzöld bársonyból készült, minden anyagszél nerccel szegett. A köpeny uszálya valamivel rövidebb volt, mint a ruháé. A vékony szálú csipke kesztyűt, a fehérarany homlokpántot és nyakláncot a lotaringiai herceg és felesége küldte. A kesztyű kézfej részén apró fehér briliáns öt-öt szíromlevelet formált, közepén egy nagyobb sárga brillel. Vékony bőrből sarok nélkül készült – erre külön gondja volt a hercegnének – az aranybrokáttal bevont topánka. A homlokpánt fehér és sárga brillei a kesztyűn lévőket formázták. A homlok közepére eső részén egy nagyobb smaragd ragyogott. A pántot elől Gizella homlokának görbülete, hátul pedig, kontya fogta fel. Nyaklánc kis téglalapjain a fehér és sárga drágakövek elrendezése, mint a homlokpánton. A nyakéken kereszt függött, a feltámadott Krisztust jelképezve a korpusz nélkül. A kereszt szélein fehér, középütt sárga brillek ragyogtak.

- Az ékszerek megérkezésekor már kész volt egy menyasszonyi ruha. Addig-addig nézegette Nelli az ékszereket, míg előállt javaslatával, és egy másik menyasszonyi ruhát készítettek, ezt, melyet most visel a

hercegisasszony – súgta egy idősebb úrhölgy a mellette állónak.

Mire Gizella a lépcsősor tetején megállt, és a kolostor kapuja felé nézett, már István testőrei lovagoltak be lépésre fogott lovaikkal, mögöttük a magyar nász nép kocsikon, lovakon. Szerzetesek mutatták a haladási irányt a lovak kötőfékét fogva.

A magyar vendégek is a félkörívet bővítve helyezkedtek el. Mihály herceg és a felesége, Eron hercegnő és fia, Veszprém herceg, a kis Gizella az ifjú Henrik herceg invitálására a bajor hercegné mellé lépett.

Elült az újonnan érkezők fogadása körüli morajlás, mindenki a kapu felé tekintett, de ameddig az úton elláttak, egy teremtett lélek nem volt. Senki nem tudta mi történt. István, Karuly, Farkas és a testőrség menet végén lovagló tagjai nem jöttek. Útközben senki nem vett észre semmit. Eron hercegnő latinul kért elnézést a késlekedésért, és bevallotta, fogalma nincs, hol van István. Egyre feszültebb pillanatok következtek, aggodalommal pillantottak egymásra az egybegyűltek, többen a menyasszonyt nézték, de ő meg sem rezdült. Ha a fátylak alá tekintett volna valaki, igencsak meglepődik, mert Gizella egy cseppet sem aggódott, mosolygott. A magyar és bajor vendégek tanácstalanul kérdezték, mi történhetett. Még azt is mondta valaki, hogy István megsérült, míg más tudni vélte, hogy meg is halt. Az idős herceg feszengett, néha szólt valamit a lányának, aki apró mozdulatokkal intette türelemre. A király derűsen szemlélődött, láthatóan nem zavarta az egyébként tényleg kínos helyzet.

Néhány perc múlva felhangzott németül és magyarul is a kiáltás: Jönnek! Hatalmas porfelhő jelezte egy kis csapat közeledtét. Ebből még nem lehetett tudni, hogy kik is jönnek.

Elsőnek István herceg vágatott be a kapun, lova gyepülőjét azonnal rövide fogta. A meghajszolt pára felágaskodott, de nyomban földre eresztette mellső lábait, megrázta fejét, és lovasa gyepülőántásának engedelmessé nyugodtan, méltóságteljesen léptetett a templom elé, mögötte Karuly, Farkas és a hátra maradt testőrsége. Farkas csak egyik kezével fogta a kantárt, a másik keze fel volt kötve egy szélesebb, a nyakába akasztott szíjjal.

István herceg és kis csapata közeledtére felmordult a vendégsereg, majd ujjongásba tört ki. István egyetlen személyre szegezte tekintetét – Gizellára. A hercegnőt aranyá változtatták a napsugarak.

„Az én hercegnőm, Gizella!” István megbabonázva nézte a ragyogó tüneményt, míg lovát már ketten is fogták, és várták, hogy leszálljon a nyeregből.

„Az én hercegem, István, gyönyörű!” – gondolta Gizella, s majd kiugrott szíve a helyéből, úgy dobogott.

Karuly lépett Istvánhoz, karját nyújtva felé jelezte, hogy szálljon ki a nyeregből. István felocsúdott, kissé meglepetten nézett szét, majd leugrott nyeregből. Karuly igazított volna valamit hercege öltözékén, de az ellépett mellette, fel a lépcsőn, Gizella elé, ahol fél térdre ereszkedett és fejet hajtott,



majd felállt.

Ottó király – Istvánnal egykorú, mindketten alig tizenöt évesek – Gizella kezét István jobbáiba helyezte.

- Néked adjuk királyságunk legszebb, legragyogóbb teremtményét, a mi Gizella hűgunkat. Fogd meg kezét, és el ne engedd, míg éltek, s fogd a síron túl is. Vidd magaddal hazádba. Szeresd és becsüld hitvesed. Vigyázd még álmát is. Ő az az ember, aki a te legfőbb támaszod, feltétlen barátod, szerelmed és majd gyermekeid anyja – szólt a király latinul.

- Felséges király, szentül őrzöm; magam, házam, népem gyönyörűségére – válaszolt István latinul, és megismételte magyarul.

Felhajtotta menyasszonya fátylait, előtűnt Gizella bájos, szép ívű, üde, kipirult arca. A tömeg felmorajlott az ámulattól. Istvánnak elállt a lélegzete meglátva a szépnek várt, de még annál is szebb arcot. Ellenállhatatlan erőt érzett, hogy megcsókolja álomszép aráját. A tömeg ismét felmorajlott. Elégedetten. István szájon csókolta menyasszonyát. Gizella a boldogság könnyeivel küszködve mondta:

- Szerelmetes uram, a te hű szolgád – térdet és fejet hajtott István előtt.

István baljával megérintette Gizella vállát:

- Elöttem te soha ne hajolj meg, Gizellám, hercegnőm – szólt, miközben fogták egymás kezét, és csak néztek, csak néztek egymás szemébe.

A jelenlévők többsége nem értette a latinul elhangzott szavakat, azonban mozdulataik, tekintetük mindennél beszédesebb volt, s amikor István leheletnyi csókkal érintette jegyese kezét, és elindultak a templomba, harsogott az éljenzéstől az egész kolostorudvar.

Adalbert, a legfelső lépcsőfokon álló papokkal és szerzetesekkel elsőként ment be a templomba, majd István, Gizella kezét fogva, Gizella elérékenyült anyja és atyja, Mihály herceg a feleségével, és sorra a rokonok, vendégek.

Adalbert püspök, aki egy személyben István lelki atyja, Ottó király és egyben Henrik herceg rokona, e frigy előkészítője, minden akadály leháritója – végre áldásra nyújthatta az előtte térdeplő István és Gizella feje fölé kezét, s megáldhatta a szívének oly kedves két gyermeket.

A kézfogóról visszafelé

Mihály herceg és István Gizella kocsija mellett lovagoltak, ahol most már a menyasszony anyja és Zsana hercegnő is helyet foglalt.

Ottó király Henrik herceggel, az ifjú Henrikkel, és öccsével, Brunóval egymás közelében lovagoltak, és végig beszélgették az utat.

- Kedves bátyám - szólította meg az idős Henrik herceget a király -, legkésőbb jövő tavaszra Itáliában kell lennünk. Regensburgi várads kitűnő gyülekező és indulási helynek tűnik. Amennyiben egyetértétek vele, így hívnam

hadra nemeseinket, csapataikkal.

- Fiaimmal már átbeszéltük az itáliai helyzetet, hadjáratod tervét is érintettük - mi is erre gondoltunk, hogy várunk a legmegfelelőbb gyülekező hely. Bár jómagam már nem fogok veletek tartani, lovagjaim és katonáim rendelkezésedre állnak.

- Megértelek, és köszönöm segítségeteket.

Ifjú Henrik és öccse Brunó alig észrevehetően összenéztek.

- Henrik, Brunó! Bátyáim, ti velem tartotok-e? - kérdezte Ottó

- Természetesen - felelte ifjú Henrik.

- Igen, felség - válaszolt Brunó.

Megvitatták a pápai trón körül kialakult helyzetet, majd Gizella esküvőjére terelődött a szó.

- István hercegnék igencsak elállt a lélegzete, amikor Gizellánkat meglátta - mondta mosolyogva a király.

- Én is így láttam. De azt is, hogy Gizellánknak is tetszik a herceg! - vélekedett ifjú Henrik.

- Oly' kicsi - mormogta atyja.

- Majd megnő! A lányok előbb érnek, kedves bátyám.

Velem egykorú és azonos magasságú. Gerbert atya számos alkalommal vigasztalt, hogy ne sürgessem növekedésemet, megy az magától. Úgy vélem, Istvánra is igaz ez.

- A hercegné is ezt magyarázta tegnap este, amikor visszafele jöttünk István táborából - vallotta be a herceg.



Székely Bertalan: Gizella királyné Imre herceggel

A gyász

Kisasszony havának harmadik napja. Az ifjú koronázására készültek. ...A királyné kényelmesen készülődött. ...Hedvig hercegnő, a király nővére, a királyné első komornáinak egyike a ruhákat rendezgette. Zuszka és Piros kefélték két oldalról kibontott haját. A tükörből egy szépséges, érett, mégis üde arc nézett volna vissza, ha a királyné nem csukott szemmel, kényelmesen hátradőlve, a



fejtámlán nyugtatná tarkóját, elégedett mosollyal.

...- Óh, Istenem, bocsáss meg... Boldog vagyok - állt fel a királyné... Okos, szép, daliás férfitársa érett a fiam! Nem volt hiába életem! És atya maga mellé emeli. Ottó, Bernát, Mária magzatjaim, szent angyalkáink, öcsétek teljesíti küldetését - mondta a királyné a boldogság örömkönnyeivel a szemében, miközben végigsimította elhunyt gyermekei hajtincseit őrző, aranypánttal összefogott kristály szelencéket. - És ma hazajön végre! Megint magamhoz ölelhetem az én szerelmes fiamat!

Kürt harsant. A királyné összevonta homlokát, komornái és szolgálói az ablakokhoz rohantak.

- Lovasok - mondta Hedvig.

- Milyen lovasok? - kérdezte a királyné, miközben homlokára illesztette a vékony aranypántot.

- Nem látni jól... - motyogta Eszter.

... Hírnökök vágattak be tájékozó lovaikkal a keleti várkapun. Egy csapásra vége volt minden hangos szónak, nevetésnek, heccelődésnek... Tájékozó lovak, nyeregből alétan leforduló harcosok ritkán jelentenek jót. Rogyadozó térdük fel-felmondta a szolgálatot... Még nagyobb volt az ijedelem, amikor felismerték Karuly ifjabb fiát, Zalánt, Hont fiait, Bényt és Zsoltot. Alig tudták magukat tartani. Csapzott hajuk veritékes arcukba lógott. Néhány korty bor azonban megtette áldásos hatását. Zalán szólalt meg először:

- Üzenet a királynak - lihegte.

...Nagyon fáj. A királyné úgy érzi, lépni sem tud. Nem bír állni. Térdei összecusklanak. Végtagjai bénaságán nem képes úrrá lenni. Nem lát a teremből semmit a koporsón kívül; talán még férje görnyedt, meg-megránduló vállát, de azt is inkább csak érzi, mint látja. Folyvást fia kiterített, sebetől borított testét látja. A maró fájdalomtól alig tud levegőt venni. Nem sír. Száraz a szeme, a szája. Megsemmisült. Harmincévnyi remény, harc, szeretet, erőfeszítés vált semmivé. A fia, a trón örököse, Imre herceg halott...

...- Felség nem vadkan végzett vele - jelentette ki Asztrik. - A sebek alapján nem vadkan lehetett, mert ...

Örökös nélkül

Szent Mihály templomának magasztos áhítata sem nyugtatta meg a királynét.

- Leányom, mitől rettegsz? - kérdezte Hermann püspök a királynét, miközben a sekrestyéből kijövet az oltár közelében megálltak. - Fiaid a mennyek országából óv bennünket, Konrádot maga a pápa intette meg.

- Óh, atyám, nem tudja a fiam sem legyőzni a sátánt. Nem külső támadástól tartok én. Itt él a bestia közöttünk. Amennyiben István nem Pétert nevezi meg örököséként, a következő halott a trón nevezett örököse lesz.

- Mindenki Vászolyt tekinti a király örökösének.

- Nem atyám! Nem mindenki! A mohó várományos most azon mesterkedhet, hogy Vászolyt kiüsse.

- Az első helyről.

- Igen, az első helyről.

- Nem meri megtenni. Az életével játszik. Ne aggódj, úrnőm.

- Úgy fogja megtenni, hogy makulátlan maradjon - suttogetta Gizella.

Hermann püspök szava elakadt...

Gizella halála - 1060. május 7.

Gizella csendesen szendergett. Néha megmozdultak mellkeresztjén ujjai Krisztus testét érintve, és egy viseltes kiskendőt morzsolgatva.

- Mi ez a kezekben anyám? - kérdezte leánya, Hedvig, és megpróbálta kihúzni a foszladozó selymet anyja kezéből.

- Ne vedd el. Mór könnycseppje van rajta. A smaragd szemű fiúé.

- Pécs püspökéé?

Anyja nem szavakkal felelt. Egy halvány mosoly ragyogott fel arcán.

- Köszönöm Istenem, köszönöm! Szentek voltak ők, szentek! Látod szent atyám? A férjem és gyermekeim Isten és Krisztus előtt. A Szent Szűz lányom fejét simogatja. Látod szent atyám?

Gizella öntudatlanul mosolygott. Boldog volt. Oly hosszú idő óta megint boldog. Ágnes figyelmesen hallgatta anyját és megkérdezte.

- Kivel beszélsz anyám?

- Asztrik érsekkel - felelte Gizella. - Nem látod őket? Asztrik ott áll atyád mellett.

- Istennek színe előtt?

- Istennek színe előtt - suttogetta.

A kis cella megtelt fénnel. Az abbatissa beesett szeme felizzott, mint ki a mennyet és földet egyszerre érzékeli. Leányára nézett.

- Szeretet és türelem - suttogetta.

Hedvig leánya fogta le szemét.

...- A szentéletű magyar királyné, bajor Gizella, a mi abbatissa Gizellánk az Úr ezerhatvanadik évében, május havának hetedik napján megtért a Megváltóhoz - mondta Eliz nővér a scriptóriumban a Házkönyvet vezető Mária nővérnek. - Nem élt hiába, szent és örök az ő műve - fűzte hozzá elgondolkodva.



ELIZABETH FALTIN

THE QUEEN (Excerpt)*Translation by Thomas Turoczy***Esztergom, Hungary. Stephen and Gizella's wedding has ended**

Father Asztrik took the married couple by the arms and warmly lead them to the bottom of the church steps. As they appeared at the church's doorstep, the cheering of the crowd gathered in the courtyard did not seem to want to end. The Bishop gently raised his hand for silence. A small child cried out, an elder coughed, then Father Asztrik spoke through the silence.

- This youthful lad and young girl, hardly an hour ago entered this church having decided to join in holy matrimony. Now, they leave the church as newlyweds. Prince Stephen and his wife Princess Gizella are also now the co-rulers of this nation. It has been so decided by votes of the Royal Council. Today we also grant him our blessing to hold the title of Grand Prince. His wife, we recognize as Royal Lady and have crowned her accordingly.

Koppany's defeat

The prisoners spent the night outdoors under the open sky. They would have been by the thousands... Varhun spoke to them:

- Listen up!

One captive interrupted with total disregard to his personal safety.

- What will happen to our dead?

- They shall be buried with our own.

- You mustn't! They are not your dead!

- But yes they are. They are are ours just as all of you are.

There is no appeal on this matter. Truly, the victor's is everything and everyone. The captive stopped contending.

- So listen! The Prince does not wish you dead. Your lives could be spared.

- Oh yeah, at what cost? - Objected a close by prisoner suspiciously.

- Simply agree to be baptized and you will be spared.

- And if not, that's the end of us!?

- Right.

- Than we shall perish.

- Why would you choose death my brother Ullo?

- I am Ullo yes, but not your brother! You can take our lives, but you will not have our faith.

Varhun glanced at the Grand Prince. Stephen's eyes were now locked on the contesting prisoner.

- I wish not to take from you, but to give. To give you faith, a strong God - answered Stephen rigidly.

- Well, I will come back tomorrow and ask you again, see who will convert to Christianity. - Said Stephen calmly and without a pause for an answer, turned his horse around and rode off with his troops.

- Inspect the battlefields once more - even a bit farther out. Collect the dead and gather the injured where they belong. - Gave Stephen his orders to Karuly and Velnok.

June, 998.

Stephen and Gizella were enjoying a walk from the courtyard back to the palace. Only two days ago had they returned from their nationwide tour. Stephen insisted on the idea of having his wife by his side - he urged "till the end of summer." The first winter was trully long and agonizing for him without her. Gizella clung to Stephen's arms, who rested his folded hand on his wife's. Like always, excluding special festivities, they were dressed in simple attires. The couple chatted quietly and seriously. The 18 year old boy and his 15 year old lady had no less serious issues to discuss than the state of their nation and its potential improvements.

- I've thought through Konrad's suggestions, I'm ready to take his advice. - Said Stephen.

- I don't see appointing captains, dwelling on who shall rule which locality to be our priority. The real task at hand is securing the right conditions are met for our people's prosperity. It is not giving fish that will solve our people's problems, but teaching them how to fish. - Claimed Gizella, who not only mastered Hungarian but several slavic languages.

- I'm thinking those who work on the construction of our roads, castles, palaces, shall have the ability to settle their - even take their families. If they work let it not be their concern if there is food on the table tomorrow. So far, our people have worked so hard, yet what to eat was always a concern. If there be plenty of bread, they'll be more willing to accept our Lord into their hearts. After all, their lives have shown improvements since our priests have dispersed amongst them. Stephen! We are already in the nine hundred ninety eighth year of our Lord!

- There will always be opposition. God and the devil are together present. We must conquer the devil too, and for that righ now there is not enough secured bread...

**After their first honeymoon night
The morning of June 25th, 999.**

Stephen lay on his side, looking at his wife.

- I dread going outside - whispered Gizella as she woke in her husband's arms.

- Why? - smiled Stephen, brushing the hair from her face.

- What will the people think?
- Don't be silly, how do you think they came into this world?

- But still! - Said Gizella gesturing to cover herself with the blanket just out of reach.

- Well, we could always just stay here - suggested Stephen and kissed his wife.

Gizella was beaming from joy but suddenly she remembered something.

- Oh my, that English guest arrives today!

- Why today specifically? - asked Stephen while busy nibbling her arms, her neck.

- Because he doesn't have a wife lover like you - laughed out Gizella as her husband's kisses reached one of her more sensitive spots. She rolled to the other side of the bed to escape his embrace. Dragging the covers she stood, shook out her long blonde hair.

- We have to get up! The English heir will be here in no time.

Stephen sat up and clapped his hands twice. Gizella quickly jumped back in bed and hid under the covers.

Zuska and Piros entered the room and bowed appropriately.

- Get my servants, and the Royal Lady also wishes to dress - said Stephen while slowly peeling the covers from atop his wife's head.

- Princess! You may get up now - he assured her smiling, planting one more kiss on her forehead.

Wrapping one cover around his waist, he rose and started gathering the pieces of clothing scattered around the bed.

Gizella in a fetal position giggled at the sight of her husband's efforts.

With a pile of clothes on his arm Stephen returned to the bed. He leaned close to his wife with a much more serious expression.

- You may free yourself from me till evening!

- I don't ever want to free myself from you - she replied with loving eyes that followed her husband out of the room.

Ó, SZENT ISTVÁN, DICSÉRTESSÉL

Moldvai csángó ének

Ó, Szent István, dicsértessél, menny és földön tiszteltessél!

De főképpen nálunk ma, mint Országunk Oszlopa!
Kérünk, mint Apostolunkat és az első Királyunkat!
Szent István, nézz Mennyből le a szép magyar népedre!

Boldogságos Szűzanyánknak, mint magyarok Asszonyának
Földrdoztad Hazánkat, szentelted Koronánkat!
Kérünk, mint Apostolunkat és az első Királyunkat!
Szent István, nézz Mennyből le a szép magyar népedre!

Azért is hálaadással, ünnepélyes vigassággal
Mi együtt örvendezünk, szívünkben emlékezünk!
Kérünk, mint Apostolunkat és az első Királyunkat!
Szent István, nézz Mennyből le a szép magyar népedre!

Mi, kik Téged Pártfogónknak választottunk
Szószólónknak
Szólj Istennél érettünk, légy mindenkor mellettünk!
Kérünk, mint Apostolunkat és az első Királyunkat!
Szent István, nézz Mennyből le a szép magyar népedre!



the coffee mill

MAGYAR ÉS EURÓPAI ÉTELEK

**A legfinomabb bécsi szelet,
gulyásleves, borjúpaprikás galuskával
Nagy saláta- és szendvicsválaszték
Likőrengedéllyel rendelkezünk
49. éve állunk vendégeink
rendelkezésére!**

**Minden nap nyitva
d. e. 10-től este 11-ig
Pénteken és szombaton este 12-ig
99 Yorkville Ave., Toronto, ON
416-920-2108
Élőzene minden péntek, szombat és
vasárnap este**



**Papp M. Zsuzsa:
MEGTAGADVA
Egy szerelem igaz
története**

**Megvásárolható
Panoráma Könyvesbolt
Toronto, ON, M4E 3V5
752 Woodbine Ave.
Tel: 647 889 1947
\$25+postai költség**



NYIRÓ JÓZSEF

UZ BENCE

(részlet)

Alig rendezkedünk be az új szálláson, – ahonnan a Csadó úr szolgálja szerencsénkre éppen kellő időben hala meg vérmérgezése miatt – Bence fogta az előltöltő puskáját és azt mondta:

– Elmegyek s valami harapnivalót hozok.

Két lépéssel már el is tűnt a bokrok között, de alig került meg az Oltárkövet, hirtelen három úri vadász ráemelte a puskáját:

– Stai!

– No, csúf petekbe habarodtam! – gondolta Bence, mikor megismerte a szolgabíró.

– Ide a puskát! – célzott rá a főbíró.

Bence sunyin ránézett, figyelmeztetően felemelte a mutatóujját és halkán, csak úgy félszájjal pisszegni kezdett.

– Csend! Csend! Itt van!

– Mi van itt?

– A medve! Az van itt istáalom! Veszedelmes vén gyapjas állat!

Az urak meghökkentek:

– Hol? Merre?

– Csak ehejt, a patak felett ereszkedett le... Nem hallották?

A vadászok idegesen váltották át a töltényt robbanógolyóra. Uz Bencének még a gyér bajsza is meredezett az izgalomtól. – Senki egyet se lépjék. Én szembekerülök a medvével s idetértem.

Az urak sápadtan néztek utána és vártak. Állottak, mint a cövek legalább egy órahosszat, minden neszre lövésre készen s azalatt a ravasz székely úgy eltűnt, hogy bottal üthették a nyomát.

– Nem adtam volna egy pár ökörért! – kacagott, mikor nekem beszámolt a „móká”-ról.

A fegyvert azonban elrejtette.

– Az életemért nem adnám! – mondotta büszkén.

Fájin előltöltő puska volt, amibe betömik a puskaport a csövin, szösszel-kóccal lefojtják, arra jön a „mag”, a golyó vagy serét, ismét fojtás. Kapszli gyűjtja be s biztosan pofon vágja a lövőt. Néha elviszi a félarcát, de azt csak azután veszi észre az ember. Híres fegyver volt. Maga Uz Bence szerkesztette a csövin kívül. A lelkit feltette volna minden lövésre. Hát ilyen puska volt.

Jó is volt, hogy elrejtette, mert veszedelmes idők jártak. A vadászok nem nyughattak, állandóan koslattak a havason. Uz Bence nélkül azonban senki sem tudott boldogulni. Ő volt a vezető magyarnak, romának egyaránt. Úgy ismerte a havas minden szeglikát, mint a tenyerét. Szépen is keresett. Minden vadnak megvolt a tarifája. Ha a vadász sajnálta, még csak nem is látott vadat. Nem volt az a híres kutya, amelyik hajtani tudott volna, ha Bence nem akarta. Csak reánézett a

kitűnően idomított ebekre s azok még a szájukat sem tudták megmozdítani, úgy megigézte őket. Éppen a szezon kezdetén voltunk, tömegesen jöttek a vendégek. Mindennap tele volt a kalyibánk. Az elsők között volt az inspektor úr, aki Bencét elbukttatta. A vizsgák végeztével az urak felhozták a havasba egy kis vadászatra. Bencét nem ismerte fel, de a székely szeme felvillant:

– Jó helyre jöttél. Most én vizsgáztatlak meg.

Azért nagy buzgalommal kalauzolta. Gazdag bojtár volt az inspektor, aki végigcserkészte Afrikát is, de Bence mellett vadat még csak nem is látott, pedig három napig táboroztak a havason.

Kedvtelenül éppen hazafelé tartottak estefelé, mikor a falu közelében, ahol az erdő a legelőknél véget ér, hirtelen megtorpant Uz Bence:

– Hijnye, beh fájin mókus!

– Hol? Hol?

– Ahajt szökdösik azon a bokron ne!

Az urak kapkodják a puskát a vállukról, de a prefektus egy mozdulattal eltöltött minden lövést.

– Poftiti, Domnule Inspector! – súgja előzékenyen a vendégeknek.

Pillanat alatt eldőrdült a lövés, s hát a mókus irtózatosan elkezd bögni, vergődni a bokor mögött. Akkor látják, hogy az esti derengésben egy szegény tehenet lóttek ülepen. A farkabojtja játszadozott az ágak között, ahogy hajtogatta a legyeket, azt mutatta mókusnak bosszúból Uz Bence.

– Emmá lövés volt! – tekergett a kacagástól s még hozzá száz lejt is kapott, csak hogy az esetről hallgasson.

– Na most kvittek vagyunk! – hunyorgatott elégedetten nekem a vacsoránál, mert pompás halvacsorát csaptunk ennek az öröme.

A halat sem úgy fogta, mint más ember, hálóval horoggal. Műrovarokkal, csak belenézett a patakba s azt mondta:

– Itt van!

Azzal vetkőzni kezdett. Mikor úgy állott ott, mint ahogy az Isten megteremtette, összegyűjtött nyolc-tíz akkora követ, mint a fejem. Előbb azonban „megvetette” a vizet. Az özönfát a göbőből eltakarította, ezt hívják vízvetésnek. Arra felkapdosta a köveket és hatalmas erővel beleverte a vízbe, hogy fehéren forrott, habzott tőle.

– Megvannak! – mondotta és belebújt a vízbe.

Pusztá kézzel, a kopolyájuknál fogva kettőnként szedte ki az akkora halakat, mint a karom. Tíz-tizenkettőt is egy göbőből.

– Buta állat a hal! – mondotta megvetéssel, mikor csodálkozottam.

– A kődobálásuktól úgy egymáshoz bújnak, mint a juhok. Az ember fájinul végig cirókálja a hátukat, míg a kopolyájukhoz ér és szépen kiszedi.

A rákászásnak is számos módját ismerte, de nem szerette a rákot.

– Száz rák sem ér meg egy font húst! – szokta mondani,



de fogta őket százsámra, mert „az urak a gamat–dolgokat szeretik”.

A pénzt, amit vadfogásból kapott, szorgalmasan gyűjtögette, faodúkba rejtegette, mert a „a jövő farsangon” meg akart házasodni, el akarta venni a szeretőjét. Én nem. Ebben különböztünk. Reszketve leste, hogy minél több pénz gyűljön, de medvét nem engedett senkinek lőni.

A medve volt az ő igazi szenvedélye. Estéknént hihetetlen meséket hazudott össze a vele való dolgairól, hogy fiatalabb legény korában bocskorszíjjal kötözte meg, s úgy hozta be a faluba. Máskor fűrésznél aludt a tűz mellett, mikor a medve odajött fűtözni és a hátát nekivetette a Bence hátának.

– Eridj tovább asszony! – dőfött rajta a legény. Félálomban – még letaszítasz az ágyról.

A medve csúnyán morgott, s akkor látja, hogy mi történt. Így folyt továbbra is a csodálatos élete az erdőn. Az őseiber korából maradt vissza a havasok között. Ugyanazok voltak az álmai, a vágyai, a szenvedélyei.

Négy-öt medvét is “tudott” a környéken, de igyekezett elijeszteni a vadászokat, pedig mindenik medvét szeretett volna lőni.

Este olyan borzalmas történeteket és eshetőségeket mondott, hogy vagy végkép megijedt a vadász és reggelre főfáját szimulálva mondta: „Hagyjuk máskorra!” – vagy állotta a bátorságot, ha kissé sápadtan is. Ha nem ijedt meg, akkor jött a „gagyapróba”, mely a történeteknél is rémítőbb instrukciókkal kezdődött.

– Ezt a disznóölökést szúrja a csizmaszárba, – nyújtott át egy félöles nyársat – s ha lövés után a medve nem esik el... mert sohasem szokott elesni... igyenesen vágja bele a két első lába között a szívibe... Azzal ne törődjön, hogy a félarcát vagy a vállát lehúzza a körmivel, csak vágja bele a temerdektüzt, mert ha nem, abba’ a minutában vége van!

– Robbanó-gólyos fegyverem van – hebegtet a vadász, kevésse elváltozva színében.

– Az mind lehet! Három sem elég abból egy valamire való medvének... Csak szorítsa a kést... Azzal nem kell törődni, hogy egy-két font hús lejjön az emberről.

A vadászok ilyenkor igen komolyak és szótlanok szoktak lenni. Van olyan is, akinek már ennyitől is fájni szokott a hasa. Ha még mindig nem tágitott a vadász, szelíden, de különös, sajnálkozó nézések közt megkérdezte:

– Gyermekei vannak-e a naccságos úrnak?

A vadász rendesen meglepődött.

– Miért kérdi? – Szegények! – sóhajtott ilyenkor szomorúan Uz Bence.

Vannak azonban kutyakonok emberek, kik még erre sem tágitanak.

Az ilyent aztán “állásba” állította és elvégezte az utolsó ecsetvonásokat is a lelkén.

– Tartson ki naccságos úr! Ne féljen!... Úgyis egyszer csak egyszer halunk meg!... Azt a nagy kősziklát látja-e? No, abban aluszik!... Én most megyek, felköltöm, s igyenesen erre rohan... Mánhelyt útja nincs... Csak arra ügyeljen, hogy

ne üsse, ha erre rohan, mert akkor lepedőben viszik haza!... Én kezdöm a hajtást!

Mindjárt el is tűnt a még sötét erdőben, de nem ment tovább ötven lépésnél. Ott nekilátott egy nagy bükkfának, döngetni kezdte a fejszefokkal és olyan szörnyű ordítóást, kiáltóást vitt végbe, mintha húsz ember egyszerre megbolondult volna. Közben figyelmeztetéseket küldött a vadásznak.

– Vigyázz!... Itt van!... Megvan!... – Most kihajtom!...

A szerencsétlen vadász hátán felborzolódott a szőr attól, ami ezután következett. Uz Bence a medve képiben először dörmögni, szuszogni, bömbölni, pökdösni, ember képiben jajgatni, bokrot zúzni, hörögni, mint a megszárt disznó, majd egy hatalmas szikladarabot alája dugott fejszenyéllel megbillentett, s az irtózatossá csörtetéssel lezuhant a szakadékba... A vadász homályosan látta is a guruló fekete tömeget és magában hálát adott Istennek, hogy arra tört ki a medve; de Bence ráordított:

– Eleibe! Eleibe! Ne ereszd!... Ne hadd!... Kerüljön eleibe!... Lőjön reá!... Lőjön már!...

– Néhány mérges dörmögést közben belevegyített az emberi szóba, s maga is nagy dérral-dúrral utána rohant a medvének s jót kacagott, mikor a vadász ijedtében belelőtt valami fekete csutakba.

A zaj távolodott. Végre megszűnt.

Fáradtan, mérgesen, csapzottan, bokorágtól véresen került vissza végre Uz Bence. Mindjárt a vadászra támadt, ki közben megnyugodott és visszanyerte természetes színét.

– Miért nem lőtt rá?... Igyenöst a markába csúszik az ülepin a nagyáldott nagy medve, s ő nem lő reá!.. Az ötszáz lejt kivette a zsebemből... Hij azt a mindenit!...

Csak akkor nyugszik meg, mikor a „fájdalomdíjat” a vadász nagylelkően beígéri.

A baj azonban ezután következik. A vadász – látva, hogy első alkalommal nem ette meg a medve – rendesen vérszemet kap és most ő áll az erdő felé.

– Holnap török-szakad, megkerítjük a medvét.

– Annak már bottal ütheti a nyomát! – kesereg Uz Bence.

A vadász azonban nem tágit. Beígér valami kecségetető összeget, amit biztosan megkap Uz Bence, ha rálőhet a medvére, akár elesik a medve, akár nem. Bence ettől megpuhul. A jó konyakot se sajnálja az úri vadász.

– Még egyet tudok! – szokta szelíden mondani Bence.

Tud is. Ó ne tudna?... Az igazi medvét azonban a maga számára szokta tartogatni... Eszeágában sincs, hogy meglővesse, de az ilyen jó bolondnak mégis alkalmat kell adni, hogy legalább reá löjjön. Most módszert változtat. Elkezd dicserni a vadászt.

– Mégis kemény ember naccságos úr! A firhangját ennek a világnak, sok embörrel volt dolgom, de ilyennel, mint a naccságos úr még sohase...

Jól esik a vadásznak az efféle beszéd. Hogyne esnék jól... Maga is elhiszi, hogy ő a legbátrabb, legkeményebb ember Romániában s olyan nyugodtan alszik az izgalmak



után, mint édesanyja ölében.

Azalatt természetesen Uz Bence titokban „megigazítja” a vadász veszedelmes tőltényeit. A golyókat kiszedi, de csak kettőből. Tisztában van vele, hogy két hiábavaló lövés után vagy menekülés lesz a vége a vadászatnak, vagy nem lesz már mivel lőni. A medve mindenképpen épen marad.

Másnap elviszi a barlang közelébe s elhelyezi a vadászt olyan sziklán, hogy a medve, ha madár volna akkor sem tudna oda felmászni és a tegnapi idegölő zaj mellett nagy fifikával kiszökteti a medvét... A vadász úgy érzi, hogy a homloka megvastagodik, a teste fagyni kezd és hiába meregeti a szemét, alig lát vele, eszébe jut, hogy éppen most kéne kifűjni az orrát, de nincs rá idő, a fegyver pedig olyan vastag lett a markában, hogy alig bírja átfogni, jövő hónapban lesz a neve napja és nincs értelme... semmi értelme nincs az életének. A barna szőr bődössége megcsapja az orrát és eszébe jut, hogy gyermekkorában medvecukrot evett, amit másképpen hívtak... A belseje forrong, félelmek ütköznek a melléhez, de a külseje szelíd, színtelen és alázatos, mint aki halál helyett életfogytiglani fegyházat remél... s csak akkor tér magához, mikor Uz Bence kétségbeesetten ordítja:

– Lőjje le már, ne imádkozzék odafenn!

Ilyenkor komótosan felveszi a vadász a puskáját, jól pofához szorítja céloz (maga is csodálkozik a biztosságán és hidegvérén) s a két lövés eldördül.

– Megvan! – ujjong Uz Bence és rohan oda, ahol a lövések érték a medvét. Keres, kutat s egy szederlevélen megkapja a friss vércseppet.

– Sebes!... Sokáig nem viszi! Utána tekintetes úr!

A vadász lefut a patak medrén. Köldökig megvizül, de nem törődik vele. Egy másik völgyből Uz Bence kiabál:

– Nem arra! Erre! Né, hol megyen!

A vadász fut, mászik, elbotlik a saját puskájában, lemegey a bőr a térdíró, a halántéka lüktet, azt sem tudja, hogy milyen irányból kiabál Bence, akinek hangja egyre távolodik, végül elvész.

A vadász leül az anyaföldre.

A medve valahol rég alszik egy setét bokorban.

Az erdőben csend van.

– Holnap hajnalban azonban hazahozzuk a vén Rózsit!-kacsintott nekem Bence, mikor a vadász hazatakarodott.

–Tegyük el magunkat holnapra - sürgetett, mert szükség van az erőre, ha Rózsika szerelmesen meg akarná ölelni az embert. Az erdőn hamar elálmosodik az ember, reggel pedig úgy ébred fel, hogy fáj minden testrésze. A friss széna igaz, hogy este puha, illatos és költői, amely csak kábult, mélyálomba rejt, de reggelre olyan, mint a kő, és minden éccaka vörösre csípnek a bolhák benne. Rá se értem tisztességesen vakarózni, már indulni kellett.

– Menjünk - sürgetett Bence -, mert ilyenkor jár a vízre. El is találta. Mire a leshelyhez értünk, a medve olyan békésen cammogott a csapáson, mintha a korcsmába menne egy deci pálinkára. Szelíd, kedves volt. Egy kicsit ütközben még mórlikázott is.

Békés látvány volt és szeretetreméltó. Szinte jött, hogy jó reggelt köszönjek neki, de Bence bátyám csendre intett a szemével.

– Ügyelni kell a lövéssel! - oktató sugdosva, mert a fenéke fenébb áll, mint a feje. Ember is van elég olyan, ki a nemtelenebb részét hordja felül. Időm se volt azonban gondolkodni, Uz Bence már rá is lőtt a medvére. A szegény állat kínosan megállott, majd lassan felénk tekerte búsan a fejét, és jóságosan megnézett, mintha azt mondaná: „Miért bántotok ti engemet? Mit vétettem én nektek?” Szégyelltem magam, és a tekintete előtt lesütöttem a szememet, de ezalatt a második lövés is eldördült. A medve rettenetesen ordított és összerogyott.

– Meg ne mozduljon, ha az élete kedves - figyelmeztetett Bence - s valóban, a véres állat szörnyű erőfeszítéssel fölemelkedett, de alig tett pár lépést, a mellette tátongó mélységbe szédült. Mindent törve, zúzva gurult le a meredeken.

– Utána! - bödült rám Uz Bence. Az aljban a medve még egyszer négykézlábra kapaszkodott, de az újabb lövésre vissza rogyott, és megkezdődött haláltusája. Első pillanatban kezeivel, lábaival feltépte maga körül a földet, rémes ordítása percekig sem szűnt, bundája csapzott lett a kintől, sortéi felmeredtek, becsületes arca ezerrétív torzult, majd folyton lassuló hörgés következett. Kitátott száján a magasba fújta a vért, amely piros ködként csillogott a felkelő nap fényében; végre háta meggörbült, mint az íj, és egy utolsó, rettentő rángással kifújta a párját. Beleizzadtam a belső gyötrelembe, míg szegény medvetestvérem kiszivedett. Így is csak percek múlva mertünk közeledni, pedig a vén halál már rég kipihente magát rajta.

– Mindhárom lövés halálos volt! - hőködött a vadász. A föld, falevelek, füvek, ágak körös-körül tele voltak fröcskölve sötét vérrel, és a furcsa szagtól nyomott volt a levegő. Egyet hengerítettünk rajta, mint a megölt disznón szokás. Akkor látom, hogy alatta tenyéryi helyen nem véres, hanem fehér a hely. Maga Uz Bence is meglepődött.

– Ez tiszta téj! - nyalintotta meg. – Most már tudom - magyarázta. – A medve szoptató volt, s kínjában eleresztette a tejét...-Mi lehet a kicsinyeivel? Mindjárt az jutott eszembe. Uz Bence nem felelt, de maga is elkomorodott, és többet nem tudott örülni a medvének. Egész nap szóvalanok voltunk mind a ketten. A medvebocsocskák jártak az eszünkben. Uz Bence szemmel láthatólag szenvedett. Délutánig kibírta, de akkor fogta a puskáját, s azt mondta:

– Megnézem, mi van velük?

– Megyek én is! - ajánlkoztam. Feltarisznyáltunk, és elindultunk a medvenyomon. Hamar megkaptuk a fészket. Két ölbevaló drága bocsocská nyújtogatta a levegőbe az orrocskáját, s szagolta jöttünket.

– Álljon meg! - parancsolta Bence. – Le az ujjast! Szépen megközelítjük, és a kabáttal leborítjuk, hogy ne körmölkéssenek. Amíg mi az ujjast levetettük, a bocsocskák keservesen sirtak az édesanyjuk után. Éhesek voltak



szegénykéek. Mintha érezték volna az árvaságot is. Orozva közeledtünk feléjük. Én azonban elügyetlenkedtem a dolgot, keresztülestem egy bokron, s a zajra a két kicsike beszaladt az erdőbe. Hiába kerestük, kutattuk egészen estig, többé nem sikerült a nyomukat megtalálni. Fél éjszakát lestük is, de a bocsockák nem tértek vissza. Az árvák sírva elindultak keresni az édesanyjukat.

- Addig nem nyugszom, míg meg nem kerítem őket! fogadkozott Bence. Az első nyomokat a szépvízi erdőkben találtuk meg. Valami vadászok rájuk lövöldöztek, de nem találták el. Az árvák megrettenve, éhesen, szomjasan futottak tovább. Kicsi szívük dobogott a félelemtől, kerek, harmatos, fekete szemecskéjük elnyílt a réműlettől, de mint két vinnyogó, barna gombolyag, gurultak tovább puha talpacskaikon. Másnap délelőtt egy szénégető újságolta, hogy az ajnádi vészen két medvebocsot látott játszani.

- Oh, lelkeim gyermekeim! - örvendezett Uz Bence a jó hírnek. Hát játszottak is szegénykéek!

Pillanatra elfeledték árvaságukat, az anya utáni búbanatot, a gyermeki természet előtört belőlük a szép napfényen, az erdő szépsége és nyugodt boldogsága, a madárnóta, a virágkáprázat pillanatra leütötte lábukról, és játékba fogtak.

- Hála légyen a jó Istennek! - áldázódott mellettem Uz Bence.

- Adjanak egy szivarodohányt! - szólt a pásztor. Hogyne adtunk volna ezért a jó hírért akármennyit.



A szülőföld hangja.

Műholdas vétel:
Galaxy 25, 97°ny, 11867 MHz
Web stream:
www.dunaworld.hu

A Pest Megyei Könyvtár Szántó Piroska termében, SZENTENDRE, Pátriárka u. 7.

Dr. Gyarmati Péter szervezésében minden csütörtök este



SZENTENDRE SZALON

Az est háziasszonya szalonteát kínál vendégeknek

Tel.: 06 26 314 590

JÓSZEF ATTILA

A DUNÁNÁL

1

A rakodópart alsó kövén ültem,
néztem, hogy úszik el a dinnyehéj.
Alig hallottam, sorsomba merültem,
hogy fecseg a felszín, hallgat a mély.
Mintha szivemből folyt volna tova,
zavaros, bölcs és nagy volt a Duna.
Mint az izmok, ha dolgozik az ember,
reszel, kalapál, vályogot vet, ás,
úgy pattant, úgy feszült, úgy ernyedett el
minden hullám és minden mozdulás.
S mint édesanyám, ringatott, mesélt
s mosta a város minden szennyesét.
És elkezdett az eső cseperészni,
de mintha mindegy volna, el is állt.
És mégis, mint aki barlangból nézi
a hosszú esőt - néztem a határt:
egykedvű, örök eső módra hullt,
szintelenül, mi tarka volt, a mult.
A Duna csak folyt. És mint a termékeny,
másra gondoló anyának ölén
a kisgyermek, úgy játszadoztak szépen
és nevetgéltek a habok felém.
Az idő árján úgy remegtek ők,
mint sírköves, dülöngő temetők.

2

Én úgy vagyok, hogy már száz ezer éve
nézem, amit meglátok hirtelen.
Egy pillanat s kész az idő egésze,
mit száz ezer ős szemlélget velem.
Látom, mit ők nem láttak, mert kapáltak,
öltek, öleltek, tették, ami kell.
S ők látják azt, az anyagba leszálltak,
mit én nem látok, ha vallani kell.
Tudunk egymásról, mint öröm és bánat.
Enyém a mult és övök a jelen.
Verset írunk - ők fogják ceruzámat
s én érzem őket és emlékezem.

3

Anyám kún volt, az apám félig székely,
félig román, vagy tán egészen az.
Anyám szájából édes volt az étel,
apám szájából szép volt az igaz.
Mikor mozdulok, ők ölelik egymást.
Elszomorodom néha emiatt -
ez az elmulás. Ebből vagyok. „Meglásd,
ha majd nem leszünk!...” - megszólítanak.
Megszólítanak, mert ők én vagyok már;
gyenge létemre így vagyok erős,
ki emlékszem, hogy több vagyok a soknál,
mert az összejtig vagyok minden ős -
az Ős vagyok, mely sokasodni foszlik:



apám- s anyámmá válok boldogon,
 s apám, anyám maga is ketté oszlik
 s én lelkes Eggyé így szaporodom!
 A világ vagyok - minden, ami volt, van:
 a sok nemzedék, mely egymásra tör.
 A honfoglalók győznek velem holtan
 s a meghódoltak kínja meggyötör.
 Árpád és Zalán, Werbőczy és Dózsa -
 török, tatár, tót, román kavargó
 e szívben, mely e multnak már adósa
 szelíd jövővel - mai magyarok!
 ... Én dolgozni akarok. Elegendő
 harc, hogy a multat be kell vallani.
 A Dunának, mely mult, jelen s jövőendő,
 egymást ölelik lágy hullámai.
 A harcot, amelyet őseink vívtak,
 békévé oldja az emlékezés
 s rendezni végre közös dolgainkat,
 ez a mi munkánk; és nem is kevés.
 1936. június

ATTILA JÓSZEF

BY THE DANUBE

1

On the wharf's lowest step where I was sitting
 I watched a melon rind drift with the flow.
 I scarcely heard, drowned in my meditating,
 the chatter of the surge, the quiet below.
 As if poured from the dark heart in my body
 the Danube ran, as grand and wise and muddy.
 Like muscles of a working man - whoever
 shovels, hammers, saws, works the brick-clay -
 the turbid waves of the unending river
 so crack, so tense, so slacken, so give way;
 and motherlike it rocked and sang to me,
 and washed the city's filth down to the sea.
 And then a misty drizzle started splotching,
 and then, as casually, it ceased to fall.
 Yet still, as from a cavemouth I were watching
 an endless rain, I gazed out at it all:
 unchecked, the many-colored past fell by,
 as does the indifferent water from the sky.
 The Danube simply flowed. As on a fecund
 absent-minded mother's lap a child,
 so played its little foam-floats, every second
 rising in chuckles when it seemed she smiled;
 on time's flood-tide they quivered, tilted, jarred,
 like gravestones all akimbo in their yard.

2

I am made thus: what for a thousand ages
 I've looked upon, now suddenly I see.
 A flash, time's tally is wound up, the pages
 a thousand ancestors have read with me.

I see what they could not in their distraction,
 who delved, killed, kissed, wrought under time's duress.
 And they, sunk in the matter-world of action,
 see what I do not see, I must confess.
 We know each other, as do joy and sorrow,
 what's presentness for them is past for me.
 They hold my pencil - we, together, borrow
 this poem from their present memory.

3

My mother was a Kun,* my father Magyar
 in part, perhaps Rumanian in full.
 My mother's mouth gave me the sweetest nectar,
 my father's mouth, the truth as beautiful.
 If I but stir, they do embrace each other.
 It grieves me sometimes when I think of how
 time flies, decays. Such matter is my mother.
 "You see when we are not! ..." they tell me now.
 They speak to me, my being's patrimony,
 in this my weakness, thus I may be well,
 recalling that I'm greater than the many,
 each of my ancestors in every cell -
 I am the Ancestor, in my division
 I multiply, blithely turn dam and sire,
 and they achieve their double parturition,
 many times many making one self fire!
 I am the world, what is and what is fading,
 all nations that contend on hill and plain,
 I die with every conqueror, invading,
 and suffer with the conquered in their pain.
 My heart swells with them, the past's helpless debtor:
 Árpád, Werbőczy, Dózsa, and Zalán,**
 Rumanian, Turk, Slovakian, and Tatar,
 gentle future of each Hungarian!
 ... I must have work. Would it were task sufficient
 that one confess the past. The ripples of
 the Danube, that is future, past, and present,
 fondle and hold each other in their love.
 Our forebears' struggle, with its strife and slaughter,
 remembrance melts and renders into peace:
 our common labors now to set in order,
 were pains enough to be our masterpiece.

Transl. by Zsuzsanna Ozsváth & Frederick Turner

Béni Olga

Béni Olga:
Az utolsó előtti szó jogán

Kapható
Pannónia Könyvesboltban
Toronto, St. Clair Ave. W.
Tel. 416 966 5156

Líra és Fókusz
Könyvárházakban, Budapest

PÓSA ZOLTÁN

BÁLINT MÁRTA SZÍNМŰVÉSZ LAUDÁCIÓJA*„Láng, lobogó láng, még magasabbra röppenj!”*

Bálint Márta színművész a Magyar Örökség leghitelesebb éltetői közé tartozik

Méhes Györgynek, a világ egyik legnagyobb magyar-székely meseírójának szavai a Világhíres Miklós című regényéből száz százalékosan illenek Bálint Mártára, a minden szereptípusban teljeset és tökéleteset felmutató, marosvásárhelyi születésű színművészre, a magyar klasszikusok és a kortársak verseinek újjáteremtőjére: „Az égből alászállt egy halovány csillag: örömben, fájdalomban, bánatban, életerőben fogant gyermek született belőle a megváltó művészet és az egyre esendőbb emberiség és magyarság szerencséjére.”

Thalia papnőjének, az irodalom váteszi közvetítőjének teremtette őt Isten, így aztán szeretetteljes, ám határozott elszántsággal győzte le értelmiségi szüleinek féltő aggodalmát, kik a művészpálya gyötrelmeitől és a létbizonytalanságtól igyekeztek őt megóvni. Tanárnőinek biztatásától támogatva jelentkezett a marosvásárhelyi Szentgyörgyi István Színművészeti Főiskolára, ahol sikeres felvételi vizsgája után szuggesztív megjelenítő, átélő képességével és az általa mindennél többre tartott magyar nyelv mesteri bővülésének képességével első pillanattól kezdve tanárainak féltett kedvencévé vált. Bálint Márta akkor sem vált elbizakodottá, amikor ringatta a pálya, s először a szatmári, majd a marosvásárhelyi teátrumokban vált az erdélyi és a kárpát-medencei magyar színjátszás meghatározó alakjává, aki tudja, hogy a Teremtőtől kapott kivételes képesség sokkal inkább alkotói szenvedés és felelősség, mint felhőtlen öröm.

Pályájának első szakaszában a magyar és a világirodalom legszebb szerepei ringatták színpadon és filmvásznon egyaránt. Több mint ötven különböző karakterű alakításban nyújtott magával ragadó, tökéletes teljesítményt: meggyőző erővel mutatta föl zsenijét antik görög drámákban, kortárs művekben, népszínművekben és musicalekben egyaránt. A világirodalom és a magyar irodalom szinte összes jelentős szerzőjének darabjában föllépett, így megformálta többek között Shakespeare, Racine, Molière, Strindberg, Machiavelli, Pirandello, Osztrovszkij, Dürrenmatt, Bulgakov, Gombrowicz, számos román szerző és a magyarok közül Madách, Csiki Gergely, Jókai, Gárdonyi, Bródy, Krúdy, Tamási, Örkény, Sütő, Raffai Sarolta nőalakjait. Színészi teljesítménye mellett egyedülállóan szép, izes magyar beszéde is kiemeli társai közül.

Bálint Márta naiva és feneketlenül gonosz démon, tragika és komika, hősnő és intrikus, minden szerepben azonos szinten helyt állni képes színésznő, egymástól fényévnnyi távolságra eső fennkölt és kacagtató, forrástiszta és

pokolmocok alakok életre keltésének nagymestere. Valentin Silvestru, az emblematis román színikritikus úgy jellemezte őt, hogy csodálatos, hogy egy ennyire tiszta, szinte Mária arcú színésznőben ilyen sok szín lakozik.

Bálint Márta a rendszerváltozással egy időben érkezett az anyaországba, ahol pályája új fordulatot vett, ám ő mindvégig hű maradt első éves fejjel megkapott nagy szerepe, a Kasszandra nyitószavaihoz: „Láng, lobogó láng, még magasabbra röppenj!” Borotvaélen egyensúlyozva, fokozatosan teremtette meg azt, amiben ismét önmagára lelt: az egyszemélyes színházat.

Én magam úgy szóltam róla egy ízben, hogy Bálint Márta Erdélyben színészkirálynő, az anyaországban és az európai nagyvárosokban, ahol önálló előadóstjeivel öregbítette a magyar irodalom és a magyar színművészet hírnevét, a pódium angyali vátesze lett. Telt házas estjei közül, melyek Budapesten, vidéken, a Kárpát-medencében, Bécsben és Stockholmban, valamint Európa számos nagy és kisvárosában arattak sikereket, említést érdemelnek a Lénárd Sándor, Kosztolányi Dezső és Székely János költeményeiből összeállított kompozíciói, valamint az Újkori Fohász című összeállítás. Bálint Márta tudja és teszi azt, amit Latinovits Zoltán is, hogy igazi nagy színészként nem szavalja, nem is előadja, hanem a költővel azonosulva újra is írja a költeményt.

E remekművű második pályaszakasz diadalútja az elfeledett, elhunyt nagy erdélyi kortárs, Székely János 677 sorával kezdődött. Bálint Márta elérte azt, amit a versek váteszi tolmácsa csak nagy ritkán: az ő estjének hatására került bele Székely János a középiskolák kötelező anyagába. Nem hivalkodásként, hanem Bálint Márta dicséretéért jegyzem meg, jómagam is az ő előadóstjeinek köszönhetően váltam érettségi tétellel számos fővárosi egyházi iskolában. Kell-e ennél nagyobb dicsőség színművészeknek? Abban a világban, amikor a globalizáció a valódi kultúra lecserélésén „fáradozik” akkor egy elhivatott színésznő képes arra, hogy megfordítsa a trendeket és elkezdje visszavezérelni a közönséget a magyar örökség legnemesebb értékeihez. Amíg éltetjük az élő és az írott nyelv legtisztább és időtlenebb foglatát, a magyar irodalmat, addig él és élni fog a magyar nemzet is a Kárpát-medencében.

Bálint Márta egyszemélyes színházának megrendítő példája a Jókai Anna Szegény Sudár Anna című regényéből készült monodráma. A huszadik és huszonegyedik század egyik legnagyobb magyar írója Sudár Anna alakjában egy lebírhatalatlan lelki erejű erdélyi asszonyt teremt, aki a trianoni ország-csonkolás után, a nyolcvanas évek Ceauscescu diktatúrájában is őrzi magyarságát, akkor is, ha ezzel egyedül marad a családjában. Szaplóczay Marianne, a budaörsi Magyar Történelmi Szalon elnöke az egyik előadás után fogalmazta meg igen találóan azt, hogy „Bálint Márta, a hitében, hivatástudatában erős erdélyi asszony saját színházát „lelki házzá” tette, ahol minden fellépésekor, mint Thalia papnője áldozatként a saját lelkét mutatja be a közönségnek



Bálint Márta a díjátadó ünnepségen

az írók, költők gondolatain keresztül. Minden alkalommal vállalja a megmérettetést, hogyan ragadja magával a nézőt, hogy a darab végéig lebilincselje őket.”

A szédületes empátiával megírt nagy regény és dráma az író mellett a másik nagy tehetség, Bálint Márta elemi erejének köszönhetően teltházas színházi előadások, vastapsok páratlan sorozatával bizonyította, hogy van még hitele e hazában az értékes irodalomnak, ha ilyen kiemelkedő közvetítőre, vateszi tolmácsra lel. Az ő saját szavaival élve: a hovatartozás, az identitás megmentheti a világot az értékevesztettségtől. Éltetni is kell ezt a fiatalokban, éppen azért, mert nekik valóban megnyílt a világ, nem úgy, mint nekünk a diktatúrákban. Sajnos, az érték mind a kádári, mind a Ceaucescu diktatúrában is, sokkal jobban kitermelődött, mint most, akár idehaza, akár odahaza. Ezt Székely János fogalmazta meg úgy, hogy valami ellen és valamiért élni, az morális helyzetnek borzasztó, de költőként rendkívül izgalmas. Szeretném minden nemzedékben fölébreszteni azt a tudatot, hogy az, hogy magyarnak születted, fontos, ahhoz te nagyon mélyen elemien kötödsz, ehhez az ajkú, nyelvű néphez tartozol és ez mindeneknél fontosabb az irodalom és a színművészet hivatása, hogy jobbik énünkre, isteni képmás hordozó voltunkra ébresszen rá bennünket, magyarokat arra is, hogy nem csak székelységben, palócságban, erdélyi, partiumi, felvidéki, csallóközi, délvidéki, nyugati, anyaországi magyarságban, hanem összmagyarságban gondolkodjunk a huszonegyedik században. Ezért, a magyar örökség magas szintű életben tartásáért tartom én őt a lehető legméltóbbnak a Magyar Örökség díjra.

PÓSA ZOLTÁN

SZÖKÉS ÉS VEZEKLÉS

Bűnbánó Magdaléna megtérése

Még harmatos szemű
Szűzleány koromban
mikor képmutató
álerköcsök ellen
naponta lázadtam
meghívott márványból
emelt palotába
a régi és az új
király helyettese
országunk hercege.
Házának mindegyik
zugában égi tűz,
Dávid szemérmetlen
pucérkodó szobra,
padlásán üvegből
vasbetonból gányolt
modern mobil csarnok.
Kezem csókolgatja
fürtjeimbe sűgja:
Be ne hódolj nyíltan!
Csak dicsérj diszkrétén
minden írásodban
és tiéd palotám
dús kincses kamarám.
Szédülten bolyongtam
aranylabyrinthban
talán meginogtam,
tán már szűz sem voltam.
Egy nap a folyosó
legmélyebb zugában
föltárult előttem
nyirkos borospince
több ezernyi palack
milliónyi hordó.
Ott elém perdült egy
szemüveges, szelíd
gunyoros nézésű
régimódi fickó
Szmokingja gallérján
tűzrubintos csillag
pudlifeljű bottal
bicegett, s rám nevet
Magdaléna segíts
magadon és rajtam
mit eddig elértél,
rendkívüli, mégis
kevés hozzád képest.
E csodás, dús kincsek
gazdája lehetnél,
ha engem követnél.
Tudom, hogy a herceg

ős hazaáruló
államtitkok hűtlen,
fortélyos sáfára,
püspöke gyerekek
csalárd megrontója,
tábornoka nőknek beteges
kínzója.
hogyha engem szeretsz
és csak engem követsz
minden gyilkos titkom
birtokába juthatsz,
Te lehetsz a világ
médiacsászára.
Ekkor ráébredtem,
hogy eddig tévedtem,
de hogy szabaduljak
Sátán hercegétől
és a pudlifeljes
nagyfejedelemtől?
Kiléptem a pince
örök homályából
kikristályosodott
előttem az utca,
annak is legmélyén
meghitt kis kápolna
Krisztus oltár előtt
sírva leborultam
Uram, ó irgalmazz
Én bűnös lelkemnek!
S megjelent előttem
mind az öt sebével
az ítélő Jézus:
Én most feloldozlak,
ám csak a múltbéli
halálos bűneid
ódiama alól
DE NE VÉTKEZZ TÖBBÉ
ÉN MEGTÉRT LEÁNYOM
s írd meg költeményben
tévelygéseidnek,
majd vezeklésednek
csodás balladáját.
Ez penitenciád
és megváltó imád.
Hosszú évek alatt
tisztas szegénységben
szépen megőszültem,
végül elkészültem
S amikor lemostam
magamról már mindent,
ami beszennyezett



visszatértem oda,
hittel fölvertezt
bűnbánóként láttam:
A Csodapalotát
szánalmas, kifosztott
valódi képében
mutatta meg magát.
A herceg reszkető,

fogatlan bácsika,
Belzebúb vénülő
zenekar nélküli
karmesterré vedlett,
MEGANNYI KÍSÉRTET
ELVONULT ELŐTTEM
KÍSÉRTÉSÜK ELMÚLT
MÁR VELEM AZ ISTEN

DOBOS MARIANNE

NAGYAPÁM FEGYVERT REJTEGET

Gärtner-Kertész Tibor regénye az 1918-as összeomlásról

A könyvhét után a Scolar Kiadó elküldte nekem Gärtner-Kertész Tibor furcsa című regényét: *Nagyapám fegyvert rejteget*.

A könyv szerzője egy véletlen kezébe kerülő dokumentum hatására utánaolvas, majd levéltárakat kutat fel, hogy megértse, mi okozta az első világháború végén azt a szörnyűséges összeomlást, amelyik a kommunista diktatúrához, majd pedig Magyarország trianoni feldarabolásához vezetett. Nem prekonceptióval indít, őt a szemébe tűnő tények győzik meg a bűnös bomlasztásról.

A katonai vezető és elméletíró Julier Ferencet idézi: „Az olasz front összeomlása után a magyar hadosztályok mintegy harmadrésze teljes rendben érkezett a magyar határra. Ha a forradalmi kormány ezeket szét nem kergeti [...], azon az ellenség sehol sem jön át.”

Az író Herczeg Ferencet idézi: „Abban az órában, midőn nagyobb szükség volt a magyarság katonai erényeire, mint a honfoglalás óta bármikor, [Károlyi] lefegyverezte Doberdó védőit...”

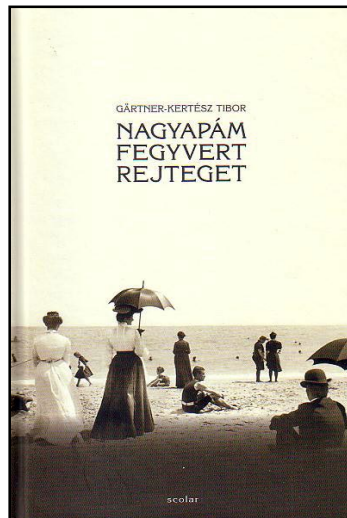
„Nagyapám kisebbik bátyja, Loránd részletesen elmeséli, hogy a lánya és katonatiszt vőlegénye az Operaházban voltak, amikor kitört a forradalom, bérautó persze sehol, a forradalmárok minden járművet lefoglaltak, az utcákon autók száguldoztak lövöldöző katonákkal. A fiataloknak gyalog kellett hazamenniük... – Gyula ott az Operaházban, bicskával kellett, hogy levágja a katonai kitüntéseit...!”

Rajongók, hagyományörzők, „fegyvert rejtegettek” utóbb. A teljes szétzüllesztettség után. Hiába.

„Joggal feltételezzük, hogy a magyaralmási szérűskertben vagy az Igar-pusztai pajtában elrejtett, elásott fegyverek karbantartása, megóvása eleve reménytelen vállalkozás lett volna. A legjobb szándékok ellenére is, az elrejtett hadianyagok nagy része előbb-utóbb tönkrement, használhatatlanná vált.

Amikor nagyapám pincéjéből és a többi rejtekhelyről a magyar királyi honvédség századparancsnokai visszaszállítják a fegyvereket és a lőszerket (kideríthetetlen, hogy pontosan mikor!), ezeknek a hadianyagoknak legfeljebb

csak szimbolikus értékük van. Már csak egy elkeseredett kiállást, egy személyes gesztust képviselnek Magyarország katonai és gazdasági szempontból egyaránt kilátástalan helyzetében.



Egy hiábavaló ellenállásnak, a legyőzöttek dacos engedetlenségének szimbolikus gesztusát.” Ezután csak idézni kell annak az ezredesnek átkait, aki megemlékezik az ellenállás elzüllesztéséről: „Dante poklának mélységes fenekére, a Júdásról elnevezett kilencedik körbe [...] a háromarcú Lucifer mellé valók.”

És a szerző poentírozó szellemében pedig azt az ironikus kontrasztot, amely a jobb sorsra várók törekvéseit oly igen reménytelenné tehetette.

„Talán jobb is, hogy nagyapám nem ismerhette a magyar királyi vezérkar főnökének szigorúan bizalmas dokumentumát, amelyben egy 'Róbert' fedőnevű magyar hírszerző a következőkről számol be Bécsből:

Az egyik itteni kávéházban egy ismerősöm megkérdezte, hogy akarok-e harminc és feles mozsarakat, gépfegyvereket és egyéb hadianyagokat vásárolni abból a készletből, ami [...] a közeljövőben Magyarországon le lesz foglalva és el lesz árusítva.”

Örülök, hogy véletlen kezembe került a könyv. Minden hazai olvasónknak ajánlom. Akárha iskolai tankönyvnek is.

Magam felhívtam a kiadót, megadtam a szerző címét, hosszan elbeszélgettem vele. Önmagát bemutató dokumentumait ide mellékelem.

És még egy szubjektív megfigyelésemet hadd fűzzem mindennek utána. Amint olvasom, egyik legismertebb publicistánk stílusára ismerek a regény fordulataiban. Rákérdeztem, nem tartotta lehetetlennek, hogy öntudatlan átvette a mély elkeseredés ellenében felfakadó humor mesterének fordulatosságait. Kosztolányi mesteri parafrázisával élve ez esetben: „s mert nem lehet már jobban sírnia, / száján kacag a schizofrénia.”

Igenám, de ez a publicista napjaink történelmi mélypontján kiötlötte a „békemenetet”, a jobb remények szétzüllesztésének akaratosságával szemben egy nagyszerű önmegmutakozását ennek a népnek. Reméljük: sikerült megfordítania a történelem menetét.



FEKETE ISTVÁN

A VADGALAMB

Csak az elmúlt gyermekéveknek voltak olyan ragyogó napjai, mint az a vasárnap. Éjjel esett az eső, a szőlőlugás levelein ezer vízcsepp szikrázott és a harangszó is olyan üdén hintázott a levegőben, mintha harmatban mosakodott volna.

Harmadik harangszó után már mindenki a helyén ült a templomban, a mise lassan csordogált a prédikáció felé, a maga ragyogó vasárnapi útján.

- Ne tegyétek azt másoknak, amit nem akartok, hogy nektek tegyenek - hangzott az intés a szószékről és én ezen a nagyon öreg bölcsességen hosszan elgondolkoztam. Még otthon is eszembe jutott, amikor a szomszéd kutyáját oldalba dobtam. Nekem se esne jól, ha egy akkora kő csattanna a bordáimon... bár nem tudtam, hogy az állatokra is vonatkozik - a példabeszéd. A falon kalitka lógott s benne egy vadgalamb. Nem gerle, és nem örvös galamb, hanem igazi vadgalamb, melyik nagy fák odvában költ és úgy bűg, mint az orgona. Igen, tegnap még bűgött, de mára, mintha elfelejtette volna a dalt, ami a madarak imádsága. A bűgás egy nagy bükkfáról hallatszott, de aztán elhallgatott és Berta Jancsi azt mondta:

- Most bement a likba, ami a fán van, ha akarnám, meg is foghatnám...

Jancsinak nagy tisztelője voltam, mert hét országra szóló csibész volt és mellettem, mint "rossz szellem" működött, de azért erre azt mondtam, hogy: nem hiszem.

- Nem lehet azt a fát megmászni...

- Neem? Mit adsz, ha megfogom a madarat?

- Bicskát. Halas bicskát, de csak búcsúkor.

Jancsi egy kicsit latolgatta a búcsú távolságát, és a bicska valószínűségét, aztán mászni kezdett. Magam is jó famászó voltam abban az időben, de Jancsi barátom művész volt, aki úgy ment felfelé a fa síkos törzsén, mint a mezei poloska.

- Úgy is kirepül - gondoltam-, de a galamb nem repült ki. Talán fiai voltak, talán azt hitte, nem lehet benyúlni? Nem tudom. Reszkettem a madárért, hogy az enyém legyen és nagyot dobbant a szívem, amikor Jancsi benyúlt az odúba.

- Megvan!

A galamb rémülten vergődött, aztán eltűnt barátom öblös ingében.

- A bicskának legyen karikája is, hogy madzagra kössem - egészítette ki Jancsi a megkötött üzletet. - Itt a madarad.

Boldog voltam. Kalitkába tettem, vizet adtam neki, és búzáat is - mi tagadás - a templomban is csak rá gondoltam. Örömöm aztán egyre csökkent és most csak néztem a kalitkában gubbasztó galambot, és szerettem volna, ha megszólal. De nem szólalt meg. Csak ült a kalitka rácsán túl, valami irtózatossággal nézett. Addig néztem, míg elaludtam. És álmomban bűgni kezdett, és előttem megjelent a táj, amit elvettem tőle. Az erdő, amely néma lett nélküle, a szikla, amely felett átszállt, a patak, ahová inni járt, a ködös messzeség, ahová elrepült, a párás magasság, ahonnét

mindent látott. Panaszos siránkozása szinte fojtogatott. A kalitka rácsa, mintha megvastagodott volna és elzárta előlem a világot. Nem mehettem játszani, nem mehettem a mezőre, nem mehettem apámhoz, anyámhoz. Vergődtem a rács mögött és nem tudtam miért.

- Miért? - kiáltottam. - Miért?

Ekkor valaki megrázta a vállam.

- Rosszat álmodol, hogy úgy nyögsz?

- Igen - suttogtam, de álmodom hiába kérdezték.

- Elfelejtettem...

Másnap azonban hajnalban keltem, amikor még aludt a ház - csak a fecskék csiviteltek áhítattal nézve a kelő napot. Odamentem a kalickához és kinyitottam ajtaját.

- Eredj madár!

Néztem utána, míg csak láttam és a szívemben boldog, nagy sóhajtások születtek. Azóta vele repülök minden szabad madárral, azóta az én házamban nem volt rab madár és azóta: nem teszem mással azt, amit nem akarom, hogy velem tegyenek, mert emlékeim távoli, árnyékos erdejében ilyenkor szomorúan bűgni kezd a vadgalamb.

PÓSA ZOLTÁN

**MÁRTÁNAK HÁZASSÁGI ÉVFORDULÓNKRA
SEGÍTS MEG SZERELMEM**

A fiatal szeder

Feketén kiáltott

A véres földtekén

Naplementét látott

És megfeszítettett

Kínzó szorongásunk

fakó délkeresztjén

A gondolat

Miközben kiszárad

Üvöltésben torkod

Segíts meg szerelmem

Általad létezem

Éltem szomjúságom

Budapest-Gazdagrét, 2010. október 9.

PÓSA ZOLTÁN

ZARÁNDOKLAT

Elindulsz keresni

Eltűnő múltadat

S leendő magadat

Megtalálod Isten

Jézus és Szent Lélek

Örök háromságát

S az isteni Anya

Mária Virágát

Budapest, Gazdagrét,

2010. október 15.

PILGRIMAGE

You leave to find

Your passing past

And the future-you

You find the everlasting

Holy Trinity of God Jesus

and the Holy Spirit

And the Flower of

the Heavenly Mother Maria

Translated by Rózsa Dancs

MISKA JÁNOS

UTAZÁSAIM AZ ÓHAZÁBAN

Feledhetetlen élményekben volt részem ez év júniusában, amikor negyedszázadnyi kihagyás után újra meglátogathattam szülőhazámat. Az 1985-ös szorongatottságot most nagyreményű érzelmek váltották fel. A hajdani géppisztolyos örök helyett szeretteim és hatvan évvel ezelőtti középiskolai osztálytársaim fogadtak a Liszt Ferenc repülőtéren. Látogatásomat az illusztris Kráter kiadó által publikált könyveim tették emlékezetessé. Hozzjárult látogatásom feledhetetlenségéhez az otthoni kedvező közélet és az általános bizalommal átítatott hangulat is, valamint a szép, tiszta, életlűktető főváros, s a veteményektől zöldelő vidékek látása.



A MIHO együttessel

A zsúfolt, egy hónapos program június 8-án kezdődött, a Krátereseknél rendezett bográcson vacsorával, melyen Benedek Viktor és neje is megtisztelt bennünket. Szutor Ágnes lector, és férje, Turcsány Péter kiadó és jeles költő, pomázi lakásukban, a csöndes éjszakába nyúló fogadtatásban részesítettek bennünket. Kellemes érzés volt látni a nagy ház kiadói részében az oszlopokban sorakozó, a Kráterre oly jellemző művészi kiadásában megjelent könyveket, köztük az enyéimet. Gondolataim már ott, a romantikus csillagos ég alatt a közelgő budapesti könyvfesztiválon jártak, melyen Péterrel képviseltük a Krátert, ő négyszázvalahány oldalas verseskötetével és Wass Albertről szóló nagy tanulmányával, én négy - novella, esszé, irodalmi monográfia és memoár - gyűjteménnyel. A fesztivál utolsó napján ezernyi, a könyv iránt érdeklődő embertömeg járta a Vörösmarty teret. Igen, otthon még vannak könyvszerető tömegek. Asztalunknál sorfalat álltak a dedikálásra várók, engem megleptek böszörményi osztálytársaim is.

Június 13-án választott hazám, Kanada tisztelgett öt évtizednyi munkásságom előtt. Magyarországi külképviselete ünnepi fogadást rendezett számomra a kanadai nagykövetségen. Brian Ebel tanácsos ismertette az ötven meghívott vendégnek életmunkásságomat, a két ország kulturális és társadalmi kapcsolatait egyengető

igyekezetemet. Turcsány Péter kiadó pedig további jó kapcsolatainkat profétálta, újabb könyveim gondozásával. Palla Mária, a Kodolányi János főiskola docense, 45 perces beszélgetést folytatott velem a kanadai magyarság szellemi életéről, s szerepemről annak alakításában. Kérdésére elmondtam, hogy a kanadai magyarság, megérkezése első pillanatától, elkezdte szellemi élete megalapozását – magyar diplomákat, iskolákat, magyar házakat létesített. Alaptörvényekkel és jegyzőkönyvekkel elkezdte élete dokumentálását. Szellemi élete alakulását meg akarta osztani társaival, így újságokat, rádióadókát létesített. Egyedül elhanyagolta virágzó szellemi életét ismertetni a befogadó Kanadával. Ekkor határoztam el a magyar eredmények felkutatását, adatai összegyűjtését, s azok rendszeres formában való közlését az angol nyelvű társadalommal. Ez került köztudatba a 3-kötetes Canadian Studies on Hungarians c. bibliográfiámmal. A műsort Szutor Ágnes népdal énekes és a Mihó vonós és szölista együttes tette színessé. Még kedvenc dalaimat – Tavasz szél vizet áraszt, Én voltam az apámnak legkedvesebb fia stb. – is eljátszották a kedves fiatalok. A fogadást kanadai termékű borozgatás és süteményezés követte.

Június 15-én Csepelen szerepeltem, Tűz Tamás papköltő és Prokop Péter pap festőművész kerekasztali rendezvényén. Az esemény Dobrova Tibor Antal Szendi freskók-Szendi versek című könyvére épült. A műsort a jeles irodalomtörténész, Szokolczay Lajos vezette le.



Kellemes élményt jelentett a fővárosban élő böszörményi bockais társaim tiszteletre adott összejövetele (*l. fenti fotó. Szerk.*) Hatvan év múltán meghatározó érzés volt keblemre ölelni társaimat, köztük Szűrös Mátyás első ideiglenes köztársasági elnököt, Józán Péter nemzetközileg elismert orvos-demográfust, Nagy Antal rendőr alezredes irodalomtörténészt, Hornyák Mihály matek szakos egyetemi tanárt, Suba Imre, Kozák Miklós, Kövesdi Erzsike, Kalmár Gizike nevelőket, dr. Dandé Sándor gyógyszerész kutató és közéleti embert. Az ízletes vacsora és pár korsó sör után megemlékeztünk a szép



bocskaiistvános emlékekről, majd megleptük a Paulaner Brauhaus söröző csöndes vendégeit és kiszolgálóit, amikor felcsendült ajkunkon néhány hajdúsági dal, köztük Mosd el kislány az edényt / Úgy öleld meg a legényt kezdetűt.

Június 27-én Hajdúböszörményben rendeztek számomra író-olvasó találkozót. Azt megelőzően a Bocskai István Gimnázium igazgatója fogadott bennünket, Erzsike menyasszony-jelöltemmel, az igazgatói szobában. Tréfásan megjegyeztem Gyulai Sándor igazgató úrnak, hogy négy évet töltöttem ebben az iskolában, de ezt a szobát – szerencsére – soha nem kellett meglátogatnom. Utána Kis Attila polgármester úr fogadott bennünket, s mint fideszes országgyűlési képviselő, ismertette a kormány és a város politikai tevékenységeit. A Kertész László városi könyvtárban megrendezett író-olvasó találkozót Gargya Imre nevelő és író barátom vezette le. Az olvasóterem megtelt vendégekkel, még Debrecenből is átjött több volt iskolatársam, köztük Hegedűs Bandi és Júlia, és Molnár Katalin. A műsort egy kisiskolás kórus tette színessé, gyönyörű népdalokkal. Imre barátom beszélgetést folytatott velem, megkért négy könyvem bemutatására. Az is érdekelt, hogy melyik könyvem áll legközelebb a szívemhez. Arról is tudni kívánt, hogy a memoáromat miért angol nyelven írtam; s a fogas kérdés: hogy lévén író, könyvtáros, bibliográfus, magyarságtudós, irodalomszervező, melyik hát valójában az igazi Miska János? Érdekelt a paraszti származásom kihatása írói munkásságomra is, s hogy kanadai író-társaim, élükön Dancs Rózsa, Bisztray György, Veszely Ferenc, és olvasóim mennyiben segítettek munkásságom kivitelezésében? E kérdések oly nyilvánvalóak, hogy rájuk a válaszokat nem is szükséges itt részletezni.



Miska János, Gargya Imre, Nagy Antal

Nyíregyházán június 29-én került sor író-olvasó találkozóra. Ekkorra már olyan jól belejöttem a műfaj művelésébe – s mivel az első padot nyírbélteki szerettem töltötték meg –, hogy határozottan élveztem a műsor minden percét. Még tréfálkozásra, a hallgatók megnevettetésére is futotta belőlem. A Móricz Zsigmond Megyei és Városi könyvtárban került sor az eseményre, dr. László Gézáé könyvtáros és bibliográfus rendezésében. Babos László, ugyancsak könyvtáros és bibliográfus, vezette le a műsort.

Kezdetben szabad kezet adott nekem életpályám ismertetésében. Miután azonban rájött, hogy itt monológra kerülhet sor, átvette a gyepelőt a kezemből, s elhalmozott gyakorlati kérdésekkel. Örömmel töltött el, hogy mind a nagykövetségen, mind Hajdúböszörményben és Nyíregyházán, de a magánéletben is, nagy érdeklődést mutattak kanadai szellemi életünk alakulása iránt, s bizonyosságot tettek munkásságunk ismeretéről. A debreceni Molnár Katalin például hivatkozott több otthoni bibliográfusra és hungarológusra, akik ismerték munkásságunkat. Nyíregyházán hajdani kollégám, Kopka János és Máriás József emlékezett meg az ottani megyei lapnál végzett praktikumos évemre, s zöldfülű baklövéseimre.

A két városi találkozó között volt alkalmunk ellátogatni Gávavencsellőben élő rokonainkhoz, Kotán Jánoshoz és Marikához. Feledhetetlen élmény volt számomra megismerkedni az új magyar mezőgazdasági módszerekkel. Mert János az új mezőgazdász, a termőföld szeretetét képviselő szakembert jelenti hazánkban. Pár évtizede az elemi alapoknál kezdte, s ma, szorgos és hozzáértő munkával, közel 500 hektárt és a legmodernebb mezőgazdasági gépezettel telített gépparkot nevezheti magáénak. Dúzzadt a mente a keble, amint János elvitt bennünket földje bemutatására, s szeretettel simogatta a zöldellő kukorica és napraforgó szálakat. Látogatásunk idején kényelmetlenül éreztem magam, mert nemrég megjelent életrajzi könyvemben a Nyírség elsivatagodásáról írtam. Most azonban kiderült, hogy szülővidékem erdősítéssel járul hozzá a környezetvédelem kivitelezéséhez. Kotán János például 200 hektáron végzett erdősítést, bölcs állami támogatással.

Összegezésként elmondhatom, hogy ennyi távollét után megnyerte szívemet az óhaza viszontlátása. Fővárosunkra, a rendezett kerületekre, az ízléses középületekre, a tiszta utcákra, udvarias lakóira büszke lehet bárki. Olyannyira, hogy ott választottam új élettársat, Erzsikét, kivel itt Victoriában kötöttünk házasságot július 19-én, egy nappal szeretett nőm, Marie halálának évfordulója után. Látogatásomról és munkásságomról a hazai lapok, rádió és televíziós adók számoltak be, melyek elérhetők a világhálón is.

ÁPRILY LAJOS

SZÁLLJ, ÁBEL FÜSTJE

Szállj, Ábel füstje, terjedezve szállj,
mindenfelé, ahol szívet találsz.
Szűnjék harag, gyűlölség és viszály,
a béke lelkét vidd, amerre szállsz.

MESSZE VAN-E A MESSZE? AVAGY SEPSIMAGYARÓS FÉLEZER ÉVES



Sepsimagyarós madártávlatból. Albert Levente felvétele

Ez az elzártnak nevezett kis falu az uzoni Csere, az Eszténa-tetőnek nevezett hegy mögött húzódik meg. Bármilyen kicsi is, élő falu, s a hét végeken ott élők száma is enyhén növekedőben van. Ebben az évben lesz írásos említésének 500. évfordulója, amelyet a szeptember 8-ra tervezett falunapon meg is akarnak ünnepelni – tájékoztatott Ráduly István, a községközpont polgármestere.

Bizonyára sokan ismerik olvasóink közül azt a Mátyás-mondát, aminek éppen úgy hangzik a címe, mint riportunk elején a kérdőmondat. Igazságos királyunk tette fel a kérdést az öreg szántóvető parasztnak, miközben valahol a jóembereivel menetelt. „Bizony felséges királyom, már csak az ökröm szarváig!” – felelte az öreg. Ezt azonban a király fényes kíséretéből senki sem tudta megmagyarázni. Végül az uralkodó oldotta fel. Azt akarta megtudni az öregtől, hogy jól lát-e még, mire azt a választ kapta, hogy már csak az ekét húzó ökre szarváig. Ez jutott eszünkbe, amikor a nagy kánikulában Sepsimagyarós felé robogtunk, ami bizony tisztas távolságra fekszik a községközponti Uzontól. 1512-ben Monyijoros néven írta be a falu nevét valamelyik olyan környékbeli pap, akinek el kellett számolnia azt a pápai dézsmát, amit innen szedett össze. A reformáció után már protestánsná lett falucska nevét Magyaros néven találjuk (1678). Középkorú jeles történész papja – Benkő József – a XVIII. század derekán már mint református anyaegyházat említi.

- Ezután még annyira sem lesz messze ez a falu annak, aki oda kívánczik – így Ráduly István, ugyanis aláírtuk Gyulafehérváron a 3.22/D integrált pályázatot, s az Európai Unió anyagi alapjaiból korszerűsíteni, vagyis aszfaltoztatni fogjuk a Sepsimagyarós felé tartó makadám burkolatú bekötőutat, ami megkönnyíti a település elérését. Hasonlóan azt a sokkal rövidebb egykori erdei, de jelenleg az önkormányzat intézkedése révén már községi rangot viselő szakaszt, a Heveder útját is aszfaltoztatni fogjuk, ami Sepsimagyaróst összeköti a Lisznyó és Lisznyópatak közötti műúttal. Megvásároltunk a faluban egy mutatós korabeli parasztházat, a Csia-féle bennvalót, azzal a céllal, hogy abban alakítsunk ki egy falumúzeumot. Sepsimagyarósra egyre többen költöznek ki, egyre többen építenek itt hétvégi házat, mert keresik a csendet, a természetes és jó levegővel rendelkező környezetet. Úgy gondoljuk, hogy a falumúzeum a kis település egyik turisztikai látványossága lesz. Szerződést kötöttünk Bálint Zoltánnal, az árkosi falumúzeum létrehozójával, aki vállalta, hogy kijavítja az öreg házat, részt vesz a régiségek összegyűjtésében és annak szakszerű berendezésében és kiállításában is, együttműködve a helyiekkel.

- Kerek két hónap van még hátra falunapig, jeleztük Bálint Zoltánnak -, mit lehet ez alatt elvégezni?

- Egy-két nap kérdése és megkezdem a munkát. Annyira mutatóssá tesszük az épületet, hogy meg lehessen tekinteni



a falunap alkalmával, rendezzük környékét-udvarát, s afelől is intézkedünk, hogy múzeumi tárgyakat láthasson a szemlélő. Vannak, akik már felajánlották ebben a kérdésben a segítségüket.

E sorok írója csak említeni szeretné a szép és hasznos gondolat önkormányzati pártolójának, hogy a falumúzeumnak nevet is lehetne adni, hiszen Sepsimagyaróson számos olyan jelesnek mondható személyiség született, akinek emléke megérdemli, hogy rá essen a választás.

- Kié volt ez ház, miért ilyen elhagyatott? - kérdeztük a nyolcvanadik életévébe lépő Kovács Józsefet.

- Ez tulajdonképpen a Bordás Imréé volt. Én jól ismertem, sze' egy idősök voltunk, sokat beszélgettünk. Meglepett, amikor jött a hír, hogy megkötötte a nyakát. Gyermekei is vannak, de nem élnek itt. Azoktól vásárolta meg az uzoni tanács. Azt nem kell búsulni, hogy mit tesznek bele, mert itt a faluban elég sok régiség gyűl össze. A régi házakban a hiu (értsd: padlás - szerk. megj.) és az ágyak alja is azokkal van tele!

- A falumúzeum megnyitójára fogják rászervezni a falunapot?

- Igen. Szeptember első hetének a végén szándékozunk megtartani, amit aztán összekötünk más, a falu életében jelentős eseménnyel is, mint például egy olyan magyarországi település küldöttségének a fogadásával, akik hajlanának arra, hogy testvér települési kapcsolatot alakítsanak ki Sepsimagyaróssal.

- Melyik ez a település és hogyan jött létre ez a kapcsolat? - kérdeztük Simon Lajost.

- Édesanyám - Simon Zsuzsa - testvére a Torontóban élő Dancs Rózsa, a Kalejdoszokp nevű folyóirat szerkesztője, aki baráti kapcsolatot ápol Mezőhegyes polgármester asszonyával. Tőlük jött a gondolat, hogy mindkét fél számára elsősorban lelki-erkölcsi hozadékkal szolgálna egy kölcsönös baráti kapcsolat. Édesanyámmal el is látogattunk Mezőhegyesre, ahol megegyeztek a legszükségesebb teendőkből - mondotta Simon Lajos testnevelő tanár, aki Uzon községet fogja képviselni az egyre gyorsabban közeledő Székely vágtnál. Egyfajta helybeli lovas hagyományörzésnek a kezdeményezője és ápolója. Jelenleg tíz helybeli gyerekkel - karate vonalon - megkezdte a gyalogos harcművészetet, gyalogos, majd pedig lovas íjászatot, ami nevelő hatással van a falusi gyerekekre. Saját egyesülete nevében már be is nyújtott erre a célra egy pályázatot. Ha minden sikerül - mondotta - akkor a falunapon egy kis csapattal be szeretnék mutatkozni. Simon Zsuzsa távollétében férje, Simon Miklós elmondta, hogy olyan elképzelés is született, miszerint a falunap alkalmával, amelyen jelen lesz a mezőhegyesi polgármester asszony is, helyben letehesék a magyar állampolgársági esküdt azok a magyarósiak, akik azt óhajtják. A Sepsimagyaróshoz érzelmileg kapcsolódó értelmiségiek hisznek abban, hogy a falucska, földrajzi, tájképi és más jellegű adottságai révén, ha az aszfalt út is valósággá lesz, egyfajta, az idegenforgalom szempontjából vonzó települése lesz Alsó-Háromszéknek.

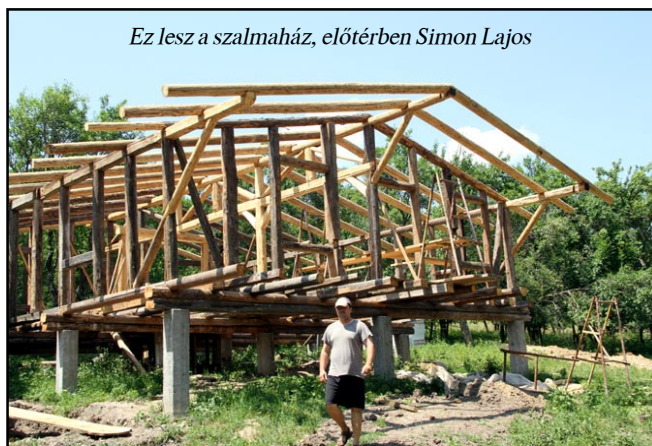


*A múltmentő leendő múzeumház,
előtte a jövő.*

Fotók: Albert Levente



A folyamat már azzal is megkezdődött, hogy több tehetős család épített magának hétvégi házat itt. A Kanadából hazajött Gál Zoltán például Magyarorszára költözött, itt akar élni, telket vásárolt és meg is kezdte egy szalmaháznak az építését. Már az is érdekes ebben, hogy a ház az Amerika Hangja rádióállomás egykori munkatársának, Kórhé Ferencnek a szülőháza helyén épül! Kérdezheti bárki: mi az a szalmaház? Szalmabálákból készült, kívül-belül agyagvakolattal burkolt épület, amelynek stabilitását favázszerkezet biztosítja. A szalma az épület falának, esetleg födémének fő alkotóeleme. A szalmaház építése nem terheli a környezetet, fűtési költsége minimális. Természetes szellőzése és hőtehetlensége miatt télen-nyáron kellemes komfortérzetet biztosít. A szalmaház környezetbarát épület és utolérhetetlenül kicsi az ökológiai lábnyoma. A mezőgazdasági szalmabála építési célú felhasználásának több mint 100 éves múltja van. Ez és az agyag több ezer éves építési tapasztalatait egyre többen akarják meghonosítani.



Ez lesz a szalmaház, előtérben Simon Lajos

Csodák csodája, hogy a százat alig meghaladó lélekszámú faluról egyre több a közérdekű információ. Ebből a célból kerestük a falu felelősét, Kovács Zsombort, de mivel az egész napos legelőtakarítási munkálatokat irányította, személyesen nem sikerült elérnünk. Ő az erdő közbirtokosság elnöke is és a 128 lelkes református egyház gondnoka, akihez még visszatérünk.

Néma volt az udvara annak a helybeli "Fodor János Iskolának", ahol valamikor még 30 létszámú iskolai osztályok is működtek. A jelenlegi helyzetnek nem volt nehéz utánanézni, ugyanis Sepsimagyarós egyetlen összevont I-IV. osztályának tanítónője, Gál Erika helyben lakik.

- Tíz gyerek volt az óvodában és tíz az iskolában ebben az évben - mondotta. A létszámmal nem lesz gond, emiatt nincsen veszélyben a falu iskolája. Hozzám most öt első gyerek fog jönni, az ősztől tizennégyen leszünk és az óvodában nyolc kisgyerek. Az óvónő Kónya Emese, aki ugyan uzoni születésű, de itt él a nagymamája, kötődik a településhez. Kettőnkre bízta ez a falu a gyerekek nevelését és el akarom mondani, hogy mind a ketten lelkiismeretesen végezzük a munkánkat. Iskolaépületünk megfelelő állapotban van. Sem a központi iskola, sem pedig az uzoni

önkormányzat nem feledkezett meg rólunk, korszerű illemhellyel van felszerelve. Sajnos testvér iskolánk nincsen. Egyébként mi vagyunk az emlékezés és az alkalmi művelődési élet élteit, mert minden jeles napot és eseményt, az óvodával közösen műsorral köszöntünk.



Gál Erika tanítónő

A férj, Gál András mezőgazdasági gépekkel felszerelt farmerként műveli a családi földterületeket és a rászorultakét. Elmondta, hogy a tavaszi szárazság miatt eléggé gyengén mutatkoznak az őszi vetések. A tavasziak egyelőre szépek, de megjegyezte, hogy Magyarországon is nyugtával dicsérik a napot. Szárazságra itt nem lehet panaszkodni. Alantos és vizezebb a határ, s szárazabb időjárás idején szebb itt a gabonaféle. Sajnos nagyon sok a felhagyott terület, az ugar, s mint mondta, a történelmi határ „negyedének a negyede van csak megművelve, többnyire a juhok legelik.” Mint mondta, megcsappant a szarvasmarha, ellenben megszorodott a juhállomány. Megtudtuk, hogy négy-öt olyan személy van, aki gépi felszereléssel rendelkezik, részben helybeliek, részben pedig olyanok, akik a szomszédos településeken laknak, de itthon is földjük van, amit megművelnek s ha úgy hozza szükség, kérésre, itthon is ki tudják segíteni azokat, akik nem rendelkeznek gépi vagy éppen állati erővel.

Sajnos, aki teheti, menekül a mezőgazdasági területektől. Ennek egyik oka a feltartóztatlan vadjárás, másik a pénzühiány. Sok a gyomos kultúra, drága a gyomirtó, támad a kolorádóbogár és a burgonyavész is, a permetlé pénzbe kerül! -hangsúlyozták. Vaddisznó, kevésbé az őzek és a szarvasok, az év legkülönbözőbb szakaszaiban kényük-kedvükre pusztítják a határt. A nép jobbára tehetetlen, mert a határ három oldalról erdős területekkel van körülvéve és nem bízik abban, hogy az állam valaha is megtéríti a vadkárokat, mint mondták, az csak papíron történik. A jelszó most az, hogy mindenki védje meg a terményét! „A kutya közelében is kitérta a vaddisznó a ptyókat, bejön a kertbe is, mondta. Villanypásztort is tettünk, hogy megőrizhessük a termést.” A tavaly a bekerített zöldségeskertben a paszuly zöld levelét lelegették az őzek. Számukra nem volt akadály a kerítés.

Gyors lábakkal vágta a forró nyár, a vadak teszik a maguk dolgát. Sepsimagyarósra sem tud megállani az idő.

Háromszék, 2012. július 4.

VARGA GABRIELLA

FŐHAJTÁS PÁLFI GÉZA ELŐTT

„Volt egyszer egy ember, aki az ő háza udvarán oszlopot épített az ő Istenének” – így kezdi Wass Albert a megtörhetetlen hit egyik legcsodálatosabb példájának elmesélését: annak az embernek a történetét, aki az ő háza udvarán „az oszlopot nem márványból faragta, nem kőből építette, hanem ezer, meg ezer apró csillámló homokszemcséből, és a homokszemcséket köddel kötötte össze.”

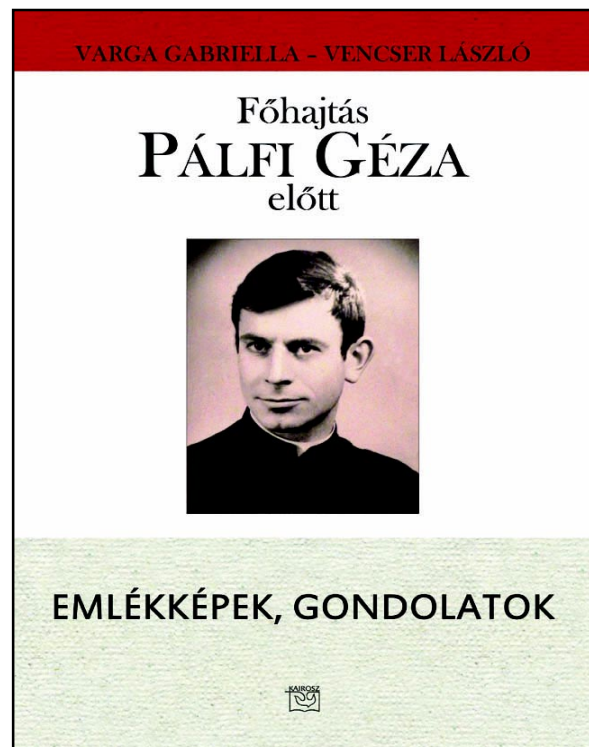
S bár rövidre szabott élete még nincs oly távol tőlünk, így, múlt időben és meseszerűen kell elkezdenünk nekünk is egy hasonló életút és elköteleződés feletti eltűnésünket: „Volt egyszer egy ember, aki az ő szíve mélyén hajlékot épített az ő Istenének. De a hajlék falait nem felszínes gondolatokból, nem a szokás hatalmán csüngő szavakból és mozdulatokból emelte, hanem a sziklaszilárd meggyőződés, az elbizonytalaníthatatlan elvek és az önmagából mindig többet adni törekvő szeretet darabjaiból rakta össze.”

Ezt az embert Pálfi Gézának hívták.

De ki az a Pálfi Géza, akiről Gyergyóalfaluban utcát neveztek el; akit a marosfői Árpád-házi Szent Margit-plébániatemplom szárnyas-oltárképén dr. Patay László festőművész nemzetünk szentjei és boldogjai, az erdélyi hitvalló papok és szerzetesek, az elmúlt rendszer üldözöttjei között megörökített; aki Vencser László egy 2007-ben kelt és majdani könyvek témáit megjelölő levelében így tűnik fel: „2009-ben a Gyulafehérvári Főegyházmege millenniumot ünnepel. Ugyanabban az évben 100 éve annak, hogy Jakab Antal püspök született, 70 éve szentelték püspökké Márton Áront és 25 éve hunyt el Pálfi Géza pap. 43 éves volt, a szekuritáté üldözte. A mártónaróni szellem, a magyar nemzeti kultúra és hagyomány ápolója és művelője volt. Ha élt volna a változáskor, ő az új püspök...” Ki az a Pálfi Géza, aki egy másik, 2009 nyarán kelt, Maksay Ágnes dokumentumfilm-rendező által jegyzett és Vencser Lászlóhoz címzett levélnek is központi alanya, nem is akármilyen minőségben: „Pálfi Gézáról tervezünk az ősz folyamán filmet forgatni. Tudom, jól ismerte őt. Egy történész kutató kivette a szekuritáté irattárából Pálfi Géza dossziéját, és mondanom sem kell, a társaságában igen gyakran fellelhető az ön neve is, akárcsak az érsek úré. Vörös posztóként szerepelnek mindannyian a szekusok szemében. Hihetetlen kegyetlenséggel állítottak rá egy hatalmas apparátust szegény Pálfi Gézára, akinek a legnagyobb bűnei között olyanok szerepelnek, mint Illyés Gyula könyveinek a birtoklása, Illyés Gyula nevének említése a diákság körében.” És még mindig kérdezzük: ki az a Pálfi Géza, akinek volt kántoriskolás osztálytársai 2010 novemberében a szülőfalujában, Máréfalván egy Lőrincz Lehel alkotta domborművet állítottak, s akiről annak megáldásakor Tamás József, a Gyulafehérvári Főegyházmege segédpüspöke

többek között így vélekedett: „E népből való és sokat tett ezért a népért. [...] Nem csoda, hogy ez az igazságos, bátor, szókimondó, egyenes, kikezdetetlen magatartású és népét nagyon szerető pap szálla lett sokak szemében, főleg a »megfizetett spiclik« szemében, akik állandóan körülöttünk leselkedtek...”

Ugye már sejthető, hogy ki volt Pálfi Géza? Hogy miért szervezett a Jakab Antal Keresztény Kör 2011-ben, születése 70. évfordulója alkalmából a tisztelgés megannyi formáját felvonultató Pálfi Géza-émlékvet; hogy miért látott napvilágot szellemi hagyatékából a Főhajítás Pálfi Géza előtt című, 1400 oldalas könyvtrilógia; hogy Maksay Ágnes miért készítette el és május 2-án a Román Televízió Magyar Nyelvű Adása miatt vetítette le a Filip dosszié – Pálfi Géza élete és halála című dokumentumfilmet; s hogy Denisa Bodeanu és Novák Csaba Zoltán történészek tollából miért jelent meg Az elnémult harang. Egy megfigyelés története, Pálfi Géza élete a Securitate irataiban című könyvkiadvány...



Érezte a hívást és megküzdött érte

Pálfi Géza 1941. április 14-én született Erdélyben, a Székelyudvarhely melletti Máréfalván, egyszerű falusi környezetben, becsületes, vallásos, földműves székely szülők negyedik gyermekeként. Külön engedéllyel hét- helyett már hatévesen megkezdte elemi iskolai tanulmányait. Okos, komoly, szorgalmas tanuló volt, aki magaviseletével, kitartásával és színtízes bizonyítványával hamar kitűnt az iskolatársai közül. Egyik osztálytársa így emlékszik vissza rá: „Nagyon jó esze volt, jól tanult, okos volt, de ha a harangszót meghallotta kezeit imára kulcsolta, félrevonult és imádkozott.” Testvéreivel rendszeresen járt templomba,



a májusi és októberi vecsernyékre sokszor mezítláb szaladtak. Akkoriban ez természetes volt – és így volt természetes.

Kitűnő eredményeivel 13 évesen ösztöndíjas diákként a székelyudvarhelyi főgimnáziumba (ma Tamási Áron Gimnázium) került. Nem sok idő múltán édesanyját behívták, hogy Gézával valami gond van, nem úgy tanul, ahogy kellene, és ez az ösztöndíját is veszélyezteti. Margit néni nem értette, okos, eszes fiával mi történhetett, míg meg nem hallotta tőle a magyarázatot: „Gyulafehérvárra akarok menni.” Így került a 14 éves méréfalvi székely fiatalember a kántoriskolába, majd érettségi után felvételét kérte a Hittudományi Főiskolára.

Amint ott vezetett lelki naplójából kiviláglik, a papi hivatás megszerzése felé vezető úton sokszor elbizonytalanodott, de legalábbis elégedetlen volt önmagával, és ez meglehetősen nyugtalanította. Ám nem fordult vissza, inkább tudatos önformálásba kezdett: emberi minőségében való fejlődését és a papi hivatásra való minél alkalmasabbá válását rendkívüli határozottsággal, elszántsággal és következetességgel, óriási akarattal, napi odafigyeléssel alakította – és persze imádkozott ezért szüntelen. A sok ima és erőfeszítés meghozta az eredményt: tanulmányai befejeztével Pálfi Géza öntudatos, magabiztos fiatal felnőtté ért. Isten szolgálja, Márton Áron püspök – aki kivételes tisztelettel és elismeréssel viseltetett iránta – 1964. április 5-én szentelte pappá.

Legyőzhetetlen erő áradt belőle

Pálfi Géza káplánként először Csíkszentdomokoson, boldog emlékü Márton Áron püspök szülőfalujában szolgált. Hamar belopta magát hívei szívébe. Ritkán látott szónoki képessége, alapos felkészültségről tanúskodó szentbeszédei zsúfolásig töltötték a templomot a szentmiséken. Örömmel, játszva tanította a gyerekeket, fejlettségi szintjüknek megfelelően vezette be őket a hitélet világába.

Lelkiismeretes és eredményes munkájának értékelését Márton püspök azzal fejezte ki, hogy kinevezte marosvásárhelyi segédlelkésznek. Ott is csakhamar nyilvánvalóvá vált, mennyire az élet ütőerén tartja a kezét: a mindennapi élet kérdéseire keresett és talált válaszokat. Nagyon ragaszkodtak hozzá a hívei. „Jól prédikált, általa új szelek kezdtek fújdogni a szószékeken.” „Ő voltaképpen nem is prédikált, legalábbis nem a szó szokványos értelmében. Kiállt, és mondta a saját meggyőződését, olyan erővel és szenvedéllyel, ami egyszerűen magával ragadta hallgatóit. Mintha földöntúli erő áradt volna belőle” – mondják róla ma. Ezekben az években indította el a Pro Iuventute néven ismert mozgalmat, ami a hatóságiakkal vívott küzdelmében annyi baj forrása lett számára később.

Márton Áron püspök 1970-ben kinevezte teológiai és kántoriskolai tanárnak; Pálfi Géza 1979-ig volt a gyulafehérvári kisseminárium lelkivezető-hittanára, illetve a Hittudományi Főiskola patológia-, kateketika-,

homiletika- és retorikatanára.

Kiskora óta szenvedélyesen olvasott és nagy buzgalommal gyűjtötte a könyveket; a gyulafehérvári teológia tanárai közül akkoriban neki volt a legnagyobb magyar nyelvű teológiai és irodalmi könyvtára, köteteit pedig szívesen kölcsönözte növendékeinek és paptársainak. Magyarországi barátainak, amikor megajándékozták pár új fehér inggel, azt mondta: ne inget vigyenek neki, hanem könyvet... Diákjait arra buzdította, hogy kezdjék el egyéni könyvtáraik megalapozását és meg is adott nekik ehhez minden tőle telhető segítséget.

Minden eszközzel arra törekedett, hogy a magyar irodalom iránti szeretetét átadja nekik.

Mint szentbeszédeibe, a tananyagba is belefoglalta a magyar történelmet és irodalmat. Március 15. napjára eső óráit például soha nem tartotta meg. Ilyenkor ünnepi díszbe öltözve lépett a tanterembe és rendkívüli történelemórát tartott diákjainak.

Egyik alkalommal retorikaórára egy orsós magnót cipelve lépett a tanterembe. Nem szólt, csak bekapcsolta, és a diákok döbrent csendben végighallgatták a Magyar Himnuszt és a Szózatot Sinkovits Imre előadásában. A végén Pálfi Géza csak ennyit mondott: „Tisztelendő urak, így kell előadni.”

Sajátos nevelési módszerei között szerepelt a büntetve tanítás. Az anyanyelv ellen vétőket néhány banis büntetésre ítélte. Ezt az illetőnek egy előre felállított „osztályperselybe” kellett bedobnia. Tanév végére a sok kicsi sokra ment, évszázad előtt pedig kivették az így összegyűlt pénzt és közösen elfaglyaltozták. Ha valamelyik diákot csínytevésen vagy a konviktusi szabályzat megsértésén találta, a büntetés egy másik formájaként egy hosszabb vers vagy szentírási textus megtanulását rőta ki a delikvensre.

Módszereivel, újszerű stílusával, karizmájával nagymértékben hatott neveltjei és hívei gondolkodására. Így mondják róla ma: „Pálfi Géza nemcsak tanítványai bálványozták, hanem mindenki, akivel beszélt, akivel kapcsolatba került. Karizmatikus egyéniség volt. A hitet, amit az anyaszentegyház tanít, a szó legmélyebb értelmében vállalta. Legyőzhetetlen erő van az ilyen emberben...”

Aszkéta pap

Pálfi Géza folyton járta az egyházmegyét – legtöbbször autóstoppal. Legszívesebben a szörványvidékeken, a legkisebb helyeken élőknek vitte el a vigasztalást, a reményt, az Örömhírt.

Egyenes jellemét, aszkéta életmódját mindenki csodálta.

Soha nem fogyasztott semmilyen ínycsiklandó és egyetlen déligyümölcsfajtát sem. Azt mondta, ameddig a szegény emberek erre gondolni sem mernek, ameddig szülőfalujának minden lakója nem engedheti ezt meg magának, addig a narancsot, a banánt nem tudná nyugodt



szívvel elfogyasztani.

Halála előtti hetekben a marosvásárhelyi kórházban meglátogatta őt egy orvos házaspár Magyarországról. Vittek neki gyógyszereket, gyümölcslevet, csokoládét. Megkérték az ápolásában segédkező Gáspár Mária Petronella nővért, hogy adjon neki egy-egy darabka csokoládét, mert nagy a kalóriaértéke, jót fog tenni. Ő próbált is adni belőle, de Géza atya megkeseredetten arra kérte: ne kínozza őt csokoládéval, mert húsz éve semmilyen édességet nem evett, csak amit az ételbe tettek...

Pálfi Géza soha semmiben nem túrt megalkuvást. Szókimondásáért, elveihez való ragaszkodásáért, hitbéli meggyőződésének és magyarságának nyílt vállalásáért életét a szekuritáté megkeserítette, állandóan figyelték, követték, végül az állami felügyelet eltávolította Gyulafehérvárról. 1979-től Gyergyóalfaluban, 1981-től pedig Székelyudvarhelyen volt hívei rajongott plébánosa. Megfigyelése mindenütt folytatódott, még a kórházak kórtermében is mindig mellé fektettek egy-egy megfigyelőt.

Súlyos betegségének és 1984. március 13-án, 43 éves korában bekövetkezett halálának pontos okát nem ismerjük.

De azt tudjuk, hogy: Volt egyszer egy ember...

Mert „Pálfi Géza, a pap, a tanár, a spirituális, a megfigyelt, a lehallgatott, a rendszeresen kihallgatott, de tanítványai és a hívek által örömmel hallgatott mindenekelőtt ember volt. Gerinces székely ember. Egy darabból egyenesre és megroppanhatatlan gerinccel faragott papi ember. S az ilyen emberekre annak az embertelen rendszernek nem volt szüksége, így Pálfi Gézára sem. Eltüntetésre, elnémításra, befeketítésre szánt embernek tartották. Tettek is érte. Minden rendelkezésükre álló eszközt bevetettek. Semmitől sem riadtak vissza. És milyen döbbenetes: a halálraítélt, az így vagy úgy, de láb alól mindenképpen idejekorán eltett ember túlélte nyomorult bíráit, gerinctelen megnyomorítóit, mondjuk ki: hóhérait. Túlélte, mert ő az idő és örökkévalóság Urának a szolgálatában állt, az őt elnémítani akarók pedig a sátán csatlósai voltak. S hogy kié lesz a végső győzelem, az legalábbis nekünk, hívó embereknek egyáltalán nem kétséges...”

Oláh Dénes marosvásárhelyi főesperes szavai csengjenek e helyről is messze, visszhangozzák őket a legtávolabbi hegyek és völgyek is, s jusson el velük mindenkihez az üzenet: Pálfi Géza él, mert akire emlékeznek, nem hal meg soha...



A Kalejdoszkóp olvasóinak és családomnak a nevében szívből gratulálok Vencser tanár úrnak kitüntetésének alkalmából, jó egészséget és Isten áldását kívánva további munkásságához. (D. R.)

AKIRE BÜSZKÉK VAGYUNK

Vencser László átvette a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjét - Sajtóközlemény



Dr. Vencser László 2012. június 25-én a bécsi Magyar Nagykövetség Márványtermében Szalay-Bobrovniczky Vincétől, Magyarország Ausztriába akkreditált rendkívüli és meghatalmazott nagykövetétől átvette a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje (korábbi nevén a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje) kitüntetését.

A több mint félszáz érdeklődő és a Duna Televízió kamerája előtt zajló ünnepi eseményen a nagykövet úr laudációjában többek között a következők hangzottak el:

„»Nem tartom magam olyan személynek, aki történelmet írt, de történelmi idöket éltem meg, és meggyőződésem, hogy a történelmi korok fehér foltjainak megszüntetéséhez minden ember hozzájárulhat« – olvasható az Itthon és otthon, Vencser László 60 éve című kötet bevezetőjében maga a főszereplő gondolata, aki egy izgalmas kalandregény főhőse is lehetne. Az ő tetteit azonban nem egy író fantáziája határozta meg, hanem a valóság, a megpróbáltatások, az isteni gondviselés és a székely szíve, amely mindig a szülőföldjéért dobogott. [...]

Vencser László külföldi tartózkodása alatt is felelősségteljesen gondoskodott szülőföldjéről. Vallja, hogy Krisztus papjának lenni azt is jelenti, hogy bárhol él és gyakorolja küldetését, mindenütt Isten népéért él és dolgozik.

Vencser László itthon van Erdélyben és otthonra talált Ausztriában. A szülőföldje azonban még mindig hazavárja... Visszavárják, hiszen az ő életét is a gyergyói vidék, annak hegyei, az erdők illata határozta meg és alakította. Magán hordozza a székely emberek sajátos vonásait: nem alkuszik, egyenes, mint a székely föld fenyői: nehéz megtörni, nem hajlik meg, inkább derékban törnek el.

Tisztelt Kanonok úr! Kedves Vencser László atya! Biztos vagyok benne, hogy Erdély két nagy püspöke, Jakab Antal és Márton Áron büszke lenne Önre, az egykori tanítványra,

aki elmondhatja magáról: »A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, hitemet megtartottam.«»

Vencser László tanár úrnak ezúton is gratulálunk, és kívánjuk, hogy még hosszú ideig folytathassa azt a munkát, amit egyházáért és népéért évtizedek óta végez, s amit most a Magyar Állam ilyen magas szinten is elismert!

A Jakab Antal Keresztény Kör tagsága nevében:
Varga Gabriella újságíró, Budapest

“Vencser László Gyergyóditróban született 1947-ben. Márton Áron 1971-ben szentelte pappá. Morálteológiából 1975-ben Rómában doktorátust szerzett, majd ezt a tárgyat a gyulafehérvári Hittudományi Főiskolán 1991-ig tanította. Jelenleg Ausztriában az Osztrák Püspökkari Konferencia keretében működő Katolikus Idegen Nyelvű Pasztoráció országos igazgatója. (Magyar Kurír 2012. 06.)



Vencser atya családtagok, barátok társaságában Bécsben

MARY SANDOR

MY WIG

(Now you see me, now you don't)

I was already inside the elevator when Pat entered on the third floor. I greeted her as I always do, saying hello and making a comment about the weather. Pat and I are good buddies; we play bingo, attend afternoon teas in our party room and occasionally ride together in the elevator. The building is a senior's residence, occupied mostly by old ladies. Pat, a sprite little woman in her eighties, lived here already when I moved in 2006.

Her reply to my friendly greeting was a very subdued “Hi,” and a suspicious look toward me. I figured she was having a bad day, and let it go at that. We rode together in complete silence, which was not like Pat. Actually she was quite talkative on most occasions, but then we all are, we, the female musketeers on the high side of age 65. We discuss our arthritis and our hearing aids, hip replacements, new grandchildren and the popular “Dancing with the stars.” We are friends and family to each other, as we live in a “one for all and all for one” atmosphere.

But today Pat didn't want to talk, just kept her eyes on me in a rather speculative, questioning way. Finally she spoke up. “You must be new here. I haven't met you before. When did you move in? Oh, my, she's having a serious memory loss. By now I was worried about her.

“Pat, honey, it's me, Mary.”

“Oh, your name is Mary too. We have a few Marys already in residence. This is a real nice place, clean, quiet and the church is close by. You'll be happy here. By the way, my name is Pat.” Then she added: “You have nice hair.”

Clarity donned. She didn't recognize me because of my wig. I decided not to explain. Instead I said “Thank you,” as we exited the elevator. A few days after this memorable encounter with Pat I was taking down my recycable household items to the collection room on the main floor. It was late afternoon. Figured I will be fast, down and back to my apartment, and decided not to wear my wig. At home, alone, I always take it off, for it is hot and uncomfortable.

So I went wigless. By now I have about an inch-length of hair, as curly as a piglet's tail. But as luck would have it, the elevator door opened on the third floor and in came Pat. Heck, I didn't want to meet anyone.

“Hi Mary,” she said with a big smile on her face. “So good to have you back. We all missed you around here. How long were you away?” I decided again not to go into explanations. Cancer, treatments, baldness, the wig. It seemed too complicated to talk about. “A few weeks. Glad to be back.”

She assured me further how much I was missed, and as we were leaving the elevator, she turned toward me once more: “We have a new lady. She moved in a while ago. Her name is Mary also.” She stopped and looked at me quizzically.

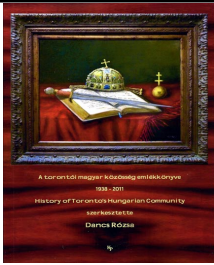
“Come to think of it, she looks a lot like you,” said Pat as she walked away. May 17/2012

STEVE ISTVÁN SAVANYA

HEART

To Eszti

Search a heart, maybe search your own
Play a part, what's real seems so wrong
Squeeze the tears, or just sing a song
Burn the fears, they've moaned too long
Your universe is just a desert island
Quiet forgiveness is pouring from the stars
This universe is my new holy highland
Blinding the ghosts of a dark and evil farce
Search a soul, touch the one inside
Wounded hole, waning but alive
Hold it up, let it ride the tide
Empty cup, there's no place to hide
Carve a smile on a glassy face
For a while leave the crazy race
Join the sun, change the deadly pace
Sin is gone, soak up all the rays



BEDE FAZEKAS ZSOLT

A torontói magyar közösség emlékkönyve

Szomorúan olvasok egy rossz hangú, interneten folyó levelezést! Annál is inkább, mivel tegnap részt vettem a kötet bemutatóján, és az elsők közt vehettem kézbe az Emlékkönyvet.

Mit ne mondjak: örömmel lapozgattam, hiszen rólunk szól. Jobban mondva, annak bizonyítéka, hogy léteünk!

Ugyanakkor nem tudományos munka, és nem is akarja a szerkesztő ezt a látszatot kelteni. Nem törekszik arra, hogy tökéletesen feldolgozza, kielemezze a torontói magyarság, illetve a torontói Magyar Ház múltját.

Megjegyzem ezt nem is várhatnánk el senkitől, feltéve ha a kezébe nyomnánk az illetőnek egy nagyon kövér borítékot.

Érdekes, hogy a vélemények már sorjáznak, de azt kevesen kérdezik, hogy ki finanszírozta a kiadványt! Vajon mennyi fizetést kapott a szerkesztő és egyáltalán voltak-e munkatársai? Gondolom ez is hasonlóan jött létre, mint az abban látható programok: önkéntes alapon. Persze én abban a "szerencsében" részesültem, hogy láttam milyen rettenetesen nehezen jött össze a pénz. Ha jól emlékszem, többször is azon a ponton volt a szerkesztő, hogy nem tudja elkészíteni a könyvet. Mert az nem a közösség pénzén készült!

Ez emlékkönyv, aminek gerincét az a hat év képezi, amelynek jómagam is részese lehettem. Annak a már nyomtatásban, az interneten megjelent anyagnak a szerkesztett változata, amelyben a programokról, előadókról olvashattunk. Nagyon gazdag képanyag kíséretében!

Őszintén bevallom, nagyon büszke voltam, hogy oly sok szép és értékes programmal kedveskedhettünk honfitársainknak. Ami nagyon fontos: az anyagok változtatás nélkül láttak napvilágot. Nincs véleményezés, nem foglalkozik semmi mással, csakis áttekintéssel - amolyan tallozó a kötet. Természetesen a teljesség igénye nélkül.

Ami tiszteletre méltó: a kötet szerkesztője nem kívánja azt a látszatot kelteni, hogy az intézmény azon hat év előtt nem létezett! Sőt az archív anyagokat tanulmányozván, az ember látja, hogy Torontóban hagyománya van a közösségi életnek. Többek közt azt olvashatom abban, hogy a kitűnő Arany János Iskolát Balogh Tamás és felesége alapította. De mivel ez nem tudományos munka, ezért a szerkesztő az iskola esetében is már meglévő anyagot használ. Az iskola honlapjáról! Nem tesz hozzá semmit, és nem vesz el abból semmit! Immár közel három éve foglalkozom könyvekkel. De korábbi ténykedésem során is volt némi rálátásom a könyvkiadásra.

Ha egy ilyen jellegű mű úgy készülne, hogy a szerkesztő mindenkinek kikérné a véleményét, akkor először is

bedilizne. Másodszor elszegényednék.

Ismétlem, egy olyan tudományos mű, amely egy intézmény, egy közösség múltját és jelenét minden apró részletre kiterjedően dolgozza fel, rettenetesen sok pénzbe kerül. Annál is inkább, mivel ezeket a műveket nem egy ember készíti. Készíti!

Az Emlékkönyv esetében viszont azt látom, hogy sokan véleményezik, de kevesen készítették. Nagyon kevesen!

És mivel ez "csak" egy szerkesztett anyag, ezért a szerkesztő Dancs Rózsa nem vette el senkitől azt a lehetőséget, hogy egyszer megírja a tudományos művet is.

Persze az én személyes véleményem az, hogy ilyen mű már soha nem fog megszületni. Az energiák nagyjából kimerülnek abban, hogy mielőtt kezünkbe vennénk a másik munkáját, bíráljuk azt. Ez ma már szinte mindenhol így működik a magyar közösségen belül... Őszintén bevallom, én is szkeptikus voltam az Emlékkönyvet illetően. Mégpedig azért, mert attól féltem, azt a látszatot fogja kelteni, hogy élet csak abban a hat évben volt, amikor mi vezettük a Házat. Dancs Rózsa azonban nagyon sok munkával gazdag anyagot gyűjtött össze az elmúlt évtizedekből is.

Mivel ő dolgozott egy éven át a könyvön, az ötlet tőle jött, ezért egészen egyszerűen senkinek nincs joga bármiféle bírálatot illetni. Annál is inkább, mivel (sokadszor ismétlem) ez egy már megjelent anyagokból, gondos munkával megszerkesztett könyv. A címe végül nagyon találó lett, hiszen valóban az emlékkönyvre hasonlít leginkább, ahol megjelenik a múlt lenyomata.

Könyvet bárki írhat. Így remélhetőleg a kanadai vagy éppen torontói magyarság történetét is valaki egyszer megírja. Arra fel kell készülni, hogy abból a műből is kimaradnak dolgok és lesz, ami egyeseknek nem fog tetszeni. Mert egy tudományos munka is némileg szubjektív. Feltéve ha a számokon kívül van élvezhető része is a munkának! A történet tehát nem zárult le azzal, hogy Dancs Rózsa egy gusztusos kötetbe válogatta össze emigrációs kultúránk dokumentumait.

Sokkal egészségesebb lenne a mi közösségünk, ha ezért ütleget helyett inkább köszönetet kapna. Már csak azért is, mert a kötetben az égvilágon semmi nincs, ami miatt bárkinek is szégyenkeznie kelljen. Sőt, Rózsanak köszönhetően van valami, amit akár odahaza is letehetünk az asztalra.

Ha én lennék Rózsa, akkor ez a könyv most nem lenne. Mert én képtelen lettem volna úgy dolgozni, hogy a munkám ismerete nélkül is cipők törlődnek belém.

Mindenkinek azt javaslom, hogy vásárolja meg ezt a könyvet. Remélhetőleg kedvet kapnak a rejtőző irodalmárok és a jövőben születik még hasonló munka. Ennyire tárgyilagos és elfogulatlan.

¹Dancs Rózsa: A torontói magyar közösség emlékkönyve 1938 - 2011. Kaleidoscope Publishing, Toronto, 2012

Kapható: Pannonia Könyvesboltban és a szerzőnél

BÁCSALMÁSI ISTVÁN

YORK REGION

Amint elkezdtem a tanítást Bradfordban, rövidesen mutatkoztak annak jelei, hogy eddigi életünk meg fog változni. A hét évi gyári munka idején tulajdonképpen csak néhány munkással és a Szent Erzsébet templom magyarjaival voltam közelebbi kapcsolatban. Ez idő alatt a magammal hozott "menekült magyar" szelleme, lelkiállapota, a mindenkori hazafelé nézés és nyelvünk használata életünk központja maradt.

A magyar forradalom kitörése és elvesztése 1956-ban nemcsak oka lett munkám megváltoztatásának, de rádobbertett arra is, hogy tudomásul kell vennünk a kanadai társadalomba való beilleszkedés szükségességét is.

A Közoktatási Minisztérium valamikor 1963 előtt kezdte el ismertetni azokat a lépéseket, amelyeket tervbe vett az új természettudományi tananyag beiktatására. Köszönet az előző években látogatott nyári egyetemi tanfolyamoknak, a tervbe vett változtatások nem tünnek sem újnak, sem nehéznek, hiszen többet közülük én már használtam a magam tanítási anyagában. Az óráimra belátogató tanfelügyelők is látták és tudták ezt és mind többet és többször kérdeztek tapasztalataimról. Amikor sor került egy minisztériumi segítő csoport, "Resource Team" összeállítására, a csoport egyik tagjának engem jelölt a Minisztérium és kérte az Iskolaszék hozzájárulását. A feladat a tanárok képzése, előkészítése volt az új anyag helyes felhasználására és tanítására. Talán egy vagy másfél éven keresztül majdnem minden hét végén a feladatom volt az élettan (biológia) új részéből kiválasztott anyagot bemutatni az iskolaszékek közös gyűlésein az ontariói tanároknak. Külön fizetés ezért nem járt, de megismertem Ontariót, és a nevem is ismert lett a tartomány tanárai, igazgatói és tanfelügyelői előtt.

Egyik szakgyűlésünk Kenora középiskolájában volt, a tél közepén. A gyűlés alatt és után esett a hó szakadatlanul, mint ahogy Északon megszokott dolog. Másnap délelőtt volt hazamenetelünk ideje és a hóesés nem akart megállni. A DeHaviland egyik híressége, az Otter volt a gép, amivel vissza kellett repülnünk. Sose szerettem meg a repülést, a hóesés pedig még a repülés gondolatát is viharossá tette. A gép megérkezett, nem tudom hogyan és mikor, mert a leszállást se nem hallottuk, se nem láttuk a hóesés miatt. Miután beszálltunk, a gép ötünkkel rövidesen el is indult. Gondolom, a felgyülemlt hó miatt igen gyorsan emelkedett a hófelhők fölé, ahol már nyugodtabban lélegeztem egészen Torontóig. Soha olyan büszke nem voltam a gyárban eltöltött hét évre és arra az időre, amikor az Otter műszerein dolgoztam, mint azon az úton.

A Minisztérium lehetővé tette ebben az időben, hogy néhány magasabb fokozatban lévő szakember, a maga költségén ugyan, a balti államok iskoláinak, jó nevű iskolarendszerének megismerésére, tanulmányozására Európába mehessen. Én kértem és megkaptam az Iskolaszék

engedélyét, így öten, Ontario különböző iskolaszékének tisztviselői Dániába, Hollandiába és Svédországba mehettünk a helyiek által kiválasztott iskolákat tanulmányozni. Az út talán kicsit hosszabb volt, mint két hét. Nagy segítségemre volt, hogy én voltam az egyetlen európai születésű kanadai személy, és ennek előnyét ki is használtam, amennyire csak tudtam. Svédországban töltöttük a legtöbb időt. Stockholmban, valamint onnan délre a határig a rendelkezésünkre adott kis iskolabuszon vittek a kijelölt iskolákba. Mivel igen érdekelt, már az első napokban az iskolákon túl a helyi társadalom életéről is érdeklődtem. A helyiek szívesen vették mindezt és rövidesen külön meghívásokat kaptam családoktól, tanároktól személyi látogatásokra, amelyekre örömmel és szívesen el is mentem. Ez megrabolt ugyan a pihenésekre szánt időtől, de olyan élményeket adott, amikben más nem részesült. Ami még fontosabb, hogy egy-egy kapcsolat hosszabb ideig életem része maradt.

A természettudományok tananyagának felújításán túl jóval nagyobb változásokra is készült akkor már Ontario kormánya. Mindenfajta módszert felhasználtak, hogy meggyőzzék Ontariót a kisebb közösségek, Intézmények és intézetek közigazgatási összevonásának, egyesítésének szükségességéről és az anyagi előnyökről. Amikor a vita eldőlt és mielőtt az új közigazgatási folyamat beiktatása elkezdődött, szükségessé vált az iskolarendszer, az Iskolaszékek átalakítása is. Amíg a vita csak a mediának volt az anyaga, nem sokat figyeltem rá, mert fogadásomhoz híven politikával Ontarióban nem foglalkoztam. Ma már tudom, hogy ez nem volt okos, de a fogadásomat betartottam és semmiféle politikai közösségnek még közelébe sem mentem. Amikor azonban Mr. Davies, Ontario első minisztere és dr. John McCarthy közoktatási államtitkár utasításai szerint az iskolaszékeket, sőt az iskolákat és a tanárokat (szakszervezetet) is bevonták, illetve meghívták a tervezés munkájába, vagy legalább is lehetőséget adtak a vélemények kifejezésére, a megadott kereteken belül több kisebb tanulmányt, hozzászólást küldtem Mr. Chapmannak. Ezekben az írásokban igyekeztem kifejteni gondolataimat azokról a lehetőségekről vagy következményekről is, amik ilyen nagy változásokat követhetnek. Amire én rámutattam, nem volt új, de újszerű lett a közoktatás terén is. Végeredményben arról volt szó, hogy az egy vagy csak kis számú iskoláért felelős iskolaszék helyett (amiből 21 volt York Region új és összevonásra kész területén,) csak egy lesz 170 egynéhány elemi és középiskolával, várhatóan több mint százezer diákkal és közel tízezer alkalmazottal, tanárral, irodai és az épületeket rendben tartó személyzettel együtt. Mindenki előtt tudott volt, hogy sok mindennek változni kell és változni is fog. A mi dolgunk az volt, legalábbis szerintem, hogy a változásokat könnyebbé tegyük és biztosítsuk a nevelésügy elsőbbségét, emberiségét a nagy számokban jelentkező rendszerrel szemben. Ezeknek a hozzászólásoknak, tanulmányoknak az lett az eredménye,



hogy Mr. S. Chapman javaslatára az iskolaszék engem helyettes iskola igazgatónak nevezett ki és munkaköröm a Mr. Chapman által megjelölt ügyek lettek. Új címet is kaptam: "Kutatási és Fejlesztési Igazgató," ami ha nem is pontos, de közeli fordítása az angol "Director of Research and Development" címnek és irodám az Iskolaszék irodáit összekötő egyik folyosó végén beállított íróasztal lett. A Toronto közeléből való elköltözés, a magyar diplomától és rendezvényeitől, a magyar iskola munkájából való kiválás és az újfajta munkakör követelményei egyszerre szakadtak ránk. Hazaérve a gyárból, Torontóba mentünk hetente többször is, ahol majdnem minden a magyarokhoz és a magyar nyelvhez kötődött. Most viszont egy kis kanadai közösség lett elsődlegesen fontos, az angol nyelv használata a természetes és én sokkal többet voltam külön a családtól, gyerekektől, mint azelőtt. Januárban megszületett ötödik gyermekünk és nekem nem kevesebbet, de több időt kellett volna velük töltenem. Nem így történt.

Az angol nyelv jóval követelőbb volt, mint a szakmai továbbképzéskor. Azt is mondhatom, hogy e kettőnek a szükségszerű együttes fejlesztése minden szabad időmet lefoglalta éveken keresztül. A bevezetett nyári egyetemi tanfolyamok és a napi óráim anyagának gyakorlati betanulása azonban megadta azt a biztonságot, ami természetes kell hogy legyen minden tanár számára. Nagy szükségem volt erre nekem is. Több mint egy évtizede, hogy elhagytam az egyetem padjait.

A tanfelügyelők rendszeresen és sűrűn látogatták óráimat. Igazgatóm azonban megnyugtató, hogy nem többször, mint egy első éves tanár esetében szokásos volt. Így nyugodt voltam. Fizikát, biológiát a magasabb osztályokban tanítottam, általános természettudományt, matematikát és mezőgazdasági ismereteket pedig a középiskola első két osztályában. A "fekete tábla" mindenkor nagy segítő eszköz volt számomra. Jegyzetek, rajzok sorozata, amellyel a táblát megtöltöttem, nagyban lekötötte a diákok figyelmét s a tanuláshoz annyira szükséges fegyelem fenntartása nem volt nehéz. Ma talán nem fölösleges emlékeztetni arra, hogy a számológép ismeretlen volt akkor és mindaz a technikai segítség is, amelynek használata a tanteremben vagy otthon rendelkezésre áll manapság. Olyannyira, hogy élni sem lehet nélkülük. Az önkéntes nyári egyetemi tanulmányaimon - és ez volt az én újításom - igyekeztem összegyűjteni a legújabb, legfontosabb és legérdekesebb kísérleteket, amelyek legtöbbjét az óráimon be is mutattam diákjaimnak és megisméltettem velük is még ugyanazon az órán belül, ha csak lehetett.

A mezőgazdasági ismeretek tanításához hozzátartozott a nyári "gyakorlati" munka felügyelete is, amely minden esetben a diák otthoni, a szülői tulajdonban lévő gazdaságban zajlott le. Ezek a többszöri látogatások elmélyítették a kapcsolatot a szülőkkel és nagyban segítettek egy barátságosabb viszony kialakulásában. Talán ezért nem nehezelt meg rám senki, hogy noha állami iskolában

tanítottam, gyermekeink katolikus iskolába jártak és én a sok helyi egyesület közül a Knights of Columbusnak lettem tagja. A személyes vallási érzékenység megnyilvánulása többször ütötte fel fejét Kanadában is, noha a hatalmi, kormányzati rendszer igyekezett példát adni tisztább, demokratikus forma követésével. Sem kezdetben, sem később nem éreztem semmi nehézséget vagy káros megkülönböztetést, mert "idegen" voltam, vagyis nem anglo-saxon származású.

Mint tanár alkalmaztam olyan tanítási módszereket, amelyeket én a tanulást elősegítőnek tudtam vagy hittem, annak ellenére, hogy iskolámban azok teljesen ismeretlenek voltak. Ismeretlennel munkálkodni pedig nem mindig népszerű. Így például bevezettem a szóbeli "feleltetést" és osztályoztam is azt, sőt a diákok közt lassan kialakuló vitákat is, hogy elősegítsem a szóbeli kifejezések fejlődését. Természettudományi órákon ez a tanítási mód teljesen ismeretlen volt - a vizsgák mindig és minden tárgyban írásban történtek.

A tanítás megkövetelte változásoknak más, nemleges oldala is volt a család részére. A Torontóhoz vagy a magyar diplomához és a magyar iskolához fűződő rendszeres kapcsolataink elmaradtak és az állandó, magyar nyelvű cikkeim további írása éveig lehetetlenné vált. Ilyen szempontból életünk teljesen kanadaiá lett. Az iskolarendszer, az iskolaszék, a tanár és szülők kapcsolata, a nevelés ontariói politikai jellege határozottan előtérbe hozott sok mindent, ami eddig ismeretlen volt előttem. Az új sikerek mellett új nehézségek keletkeztek, új valóságok születtek, amelyek bennem, először életemben, társadalmi előhaladásra lázítottak.

Három év után, nagy átlagban, már ismertem az ontariói középiskola rendszerét vagy, helyesebben, a környék iskolái alapján, az iskolaszékek által bevezetett rendszert, ahhoz, hogy a "piac" szellemében jobb fizetési lehetőségek után is nézzek. Bill Wood, iskolám igazgatója az első tanévem vége felé hirtelen elhunyt, de utódja, Art Stevens éppen olyan kitűnő, segítőkész ember és jó igazgató volt, mint elődje. Az iskola tehát nem adott okot, hogy más helyet, más tanítási lehetőséget keressék. De a növekvő család szükségletei előírták a "mi" jövőnkkel való törődés szükségét. Egy új iskola épült Bradfordtól délre, King Cityben és ott a természettudományok szakosztálya is külön vezető tanárt kapott a vele járó nagyobb fizetéssel. Ezt az állást pályáztam meg bradfordi igazgatóm tudtával és támogatásával. Az állást meg is kaptam. Ezzel kezdődött első tanítási évem York Region területén, ahova King City tartozott. Az igazgatót és az iskolát is megszerettem. Hasonló lehetőség ismétlődött meg egy év múltával, amikor York Központ Iskolaszék hirdetett Richmond Hill városában hasonló állást. Ott az állással járó fizetési pótlék jóval magasabb volt, mint amennyit King City fizetett. A család érdekében a lehetőséget figyelembe kellett hogy vegyem. Az akkori tanári fizetésem egy árnyalattal kevesebb volt, mint az előző gyári órabérem,

STEVE ISTVAN SAVANYA

amit nagyon is megéreztem. King City igazgatója igyekezett az ottani fizetést emelni, de az Iskolaszék nem volt hajlandó és ezért én megpályáztam a megnyíló állást Richmond Hill-en és mert sikeres voltam, az iskolaév végén ismét iskolát cseréltem.

Az iskola a város egyik fő utcáján, a Bayview-n volt, annak nevét is viselte és a nagyítási, újítási építkezéseket akkor fejezték be. Ez az iskola, az Iskolaszék, főleg Mr. SLG. Chapman tanügyi főigazgató lett igen fontos életünkben. Ide kötődik azoknak az eseményeknek kezdete, amelyek a következő éveken, sőt évtizedeken át húzódó szakmai és társadalmi változásokhoz vezettek életünkben.

Az átalakított és megnagyított iskolában a természettudományok tantermei mind egy közös folyosó körül épültek. Az épület újszerűsége adta az ötletet, hogy még a nyáron az élő és általam elérhető Nobel díjas tudósokhoz levelet írjak és fényképeket kérjek tőlük. Több, Amerikában élő magyar is volt közöttük. Ezekkel a többnyire dedikált képekkel díszítettem a természettudományi tantermeket és a körülöttük lévő folyosókat is. Egyszerű volt a terv, egyszerű volt a történet is. A meglepő csupán az volt, hogy a feldíszített részleg a látogatók sorát hozta az iskolába, ami jó nevet adott az iskolának s mert a képeket megosztottam minden szaktanár társammal, nem volt semminek "személyi" éle, ami bánthatott volna valakit is.

Négy évi tanítás után és bevándorló létemre elért szaktanári vezető tisztség ilyen, meglehetősen nagy iskolában és a Nobel-tudósok képeinek meglepő sikerét követő és jóindulatú visszahatás is érzékennyé tett arra, hogy tanártársaim helyzetére, érzésére állandóan figyelemmel legyek. Tisztségem, természetesen, kötelezővé tette számomra a beosztott tanárok felügyeletét, ellenőrzését. Gondolkozva a kialakult helyzeten, úgy éreztem, hogy az a felfogás, ami az Emericana egyesületében, az otthoni egyetemen a menekülésig kialakult és azóta csak megerősödött bennem, nemcsak az én tanítási módomat segítette, de könnyebbé tette tanártársaimmal való kapcsolatom alakulását is. Nem feledkezem meg azonban arról sem, hogy a személyi felfogásom mellett a hátam mögött lévő nyári egyetemi tanulmányok sora nemcsak a magam óráinak érdekesebbé és színesebbé tételében segített, de tanártársaim előtt is megbecsült volt, és segített az új ontariói középiskolák tananyagának kialakításában is, ami a következő években egész Ontario természettudomány szakos tanárainak feladata lett. Minderre szükségem is volt.

A Közoktatási Minisztérium valamikor 1963 előtt kezdte el ismertetni azokat a lépéseket, amelyeket tervbe vett az új természettudományi tananyag beiktatására. Köszönet az egyetemeken előző években lehallgatott nyári tanfolyamoknak, a tervbe vett változtatások nem tünnek sem újnak, sem nehéznek, hiszen többet közülük én már használtam a magam tanítási anyagában...

(Folytatjuk)

ALBERTA RAIN

The warm sigh of
The Great Spirit
Sweeps ancient prairie scars
Medicine man - howling moon
Serenades the stars
The dead of night
Keeps pounding on
Buffalo ghost hide
While the tears
They call Alberta rain
Wash away the night

DANCS RÓZSA

KANADA, ISTVÁN KIRÁLY ÉS ÉN

1988.május 24.

Ekkor érkeztünk Torontóba.

Alig telt el másfél esztendő a „partraszállásunk” óta, amikor kirázott a hideg a hihetetlen hírtől: a Ceausescu-klán elmenekült.

1989 decembere volt. Advent. Azon a napon hívtak első angol nyelvű munkainterjúmra a Scarborough-i Könyvtárrendszer központi irodájába.

Másfél évvel előtte, megérkezésemmel angol nyelvtudásom még alig tíz szóra korlátozódott. Ilyesmit tudtam, hogy „My name is..., I am Hungarian..., I do not speak English.” És azt is, hogy a ‘yes’ igent, a ‘no’ pedig nemet jelent. Igaz, ezalatt a másfél év alatt keményen tanultam: előbb magamban, ajándékba kapott könyvekből magoltam a szavakat, majd később a kanadai kormány biztosította ingyen nyelvkurzuson akartam felgyorsított iramban angollá válni. Sajnos, osztálytársaim többsége orosz, román és lengyel volt, ennél fogva szünetekben az oroszot vagy a románt gyakoroltuk.

Aztán Isten megint beleszólt a megkezdett ritmusba: 1989 elején egy nagy műtéten estem át. Lábadozásom idején kiderült, hogy az altatással és operációval járó trauma azt a kevéske angolságot is elhalványította az agyamban, amit felszedtem addigi nagy igyekezetemben. De Kanada soha nem hagyja magára az igazán rászorulókat, nekem is a hónom alá nyúlt: másfél hónappal megtoldotta az ingyenes nyelvkurzust.

Fizikailag legyengülve, valamikori értelmiségiként, olyan szakma után kellett nézmem, amibe nem rokkank bele. Dehát a nyelvvizsga! Nem az ingyen kurzust lezáró, hanem a TOEFL! Az még az angol anyanyelvűeket is földhöz veri, mondták a tanáraink. Tehát szóba sem jöhet! Hol startolhatnék? Könyvtár? „Azt felejtsd el,” tanácsolta egy magyar könyvtárszakos ismerősöm, amikor hozzáfordultam



tanácsért, „az még az angol anyanyelvűeknek is nehéz, olyan általános műveltségre van szükség ahhoz, hogy...” Tehát az sem... Teológia! Az jó lenne, mondta újdonsült papnő ismerősöm. A döntő lépés előtt azonban beszélnem kellett Nt. Seress Ödönnel, ő az első pillanattól kezdve segítette a gyermekeimet, még a kórházban is meglátogatott drága feleségével, Sárikával. Mindketten elhűlve hallgatták újsütetű elhatározásomat, aztán sürgősen lebeszéltek róla. Úgy éreztem, hogy bezárult előttem minden kiskapu, amin beléphetnék, hogy számomra elfogadható szakmát válasszak. Mi lenne, ha beiratkoznék egy könyvtártechnikusi kurzusra? Ezt magamtól kérdeztem, mellőzve a tanácsadókat. Az még nem is olyan nagymenő dolog, csak középiskolai diplomát kérnek, a Seneca College pedig tíz percnyi járásra volt a lakásomtól – és némi, magammal folytatott alkudozás után nekiindultam. Beiratkozás előtt azonban egy tesztet kellett megírnom. Ehhez már hozzászoktam, teszteltek mindenütt, nyelvkurzus előtt és után, munkahelyen, ahová csak fordultam. Nos, legyen. Tartott vagy két óráig, érdekes is volt. Megadott időn belül egyetlen kérdésre kellett válaszolnunk. Beindult a csergőóra, majd csergett, azt követően foghattunk csak hozzá a következő kérdés megoldásához.

Pár nap múlva felhívtam a titkárságot. Szeretném tudni, mi az eredménye a tesztnek, mert ha nem iratkozhatom be, akkor másfelé kell néznom, mondtam.

„A TOEFL sikerült, 80 valahány százalékot kaptál,” mondta kedvesen a titkárnő. Én nem TOEFL-en voltam, a könyvtártechnikusi kurzus érdekel, magyaráztam neki, összetéveszti a nevemet valakiével. Sehogy sem értette meg, mit akarok mondani. „Miért gondolod ezt?” érdeklődött kissé hitetlenkedve. „Mert a TOEFL még az angoloknak is nehéz,” válaszoltam. „Én biztosan nem is próbálnám meg,” kacagott bele a telefonba, „de neked sikerült.”

Hát igen, a „vak tyúk is talál szemet,” örvendeztem magamban - még mindig értetlenkedve.

Megkezdődött a tanév. Sok tantárggyal. Ezeknek több mint feléről felmentést kaptam, mert az otthoni, főiskolai és a kolozsvári egyetemi tanulmányaimat elismerték. Sokat olvastam, irodalmi házi feladataimat nyelvtani hibákkal, de komoly elemzésekre alapozva készítettem el. Rövid időn belül rájöttem azonban, hogy fölösleges munkát végzek, mert évfolyamtársaim közül senki nem hallott metaforáról, művészi jelzőről és hasonló furcsaságokról. Inkább a tartalom és a közélettel való összehasonlítás, a gyakorlati tapasztalatok cserélődtek ki egy-egy költemény, irodalmi szemelvény kapcsán.

Kezdett omladozni bennem egy világ, egyre jobban begubóztam gyatra angolságomba, míg aztán felborzolódott bennem a „szakmai góg.” Elhatároztam, hogy tiszta vizet öntök, nos, elsősorban a magam poharába, és az irodalom tanárunkat próbára teszem. Shelley Óda a nyugati szélhez – Ode to the West Wind- című versével rukkoltam elő. Amikor el kezdtem magyarázni a költemény gyönyörű képeit,

kedves, mindig mozgó tanárunk megállt, rám bámult és pár percig hagyta, hogy folyjon belőlem a szó. Gondolom, nyomban észre vette, hogy provokálom, és teljes valójával átengedte magát a kihívásnak. Pillanatok alatt kiderült, hogy tudja, érti a költeményt a maga csodálatos mélységében, teljességében és részleteiben. Ettől a naptól kezdve nem éreztem magam kakukkfióknak a kanadai csivitoló, vidám kollégák között, a tanáromat immár kollégámnak tekintettem és többé nem kacarászó idomárnak.

Volt még egy másik kínom is: az írógép. Vakírás tíz ujjal. Percenként legalább 30 hibátlan szót kellett teljesíteni ahhoz, hogy átmenő jegyet kapjon az ember. Én ezt megbuktam. A kudarc lehűtötte amúgy sem nagy lelkesedésemet, mert egyre fenyegetőbbé vált a létbizonytalanság. A keservesen kiharcolt családjegyesítés nem hozott megkönnyebbülést, sőt, szerény takarékkasszámat is kiürítette a mindennapi sör, a gyermekeimnek pedig alig futotta a bögre tejre is. Munka után kellett néznom, nem folytathattam a helyzetemben fényezésnek számító tanulást. Akkor láttam a könyvtári hirdetést a főiskola hirdetőtábláján. Azonnal kitöltöttem a jelentkezőlapot, csatoltam hozzá a szakmai önéletrajzomat és beküldtem. Csodák csodájára, telefonáltak és interjúra hívtak.

Az időpont - mint említettem - arra a napra esett, amikor a világ is megrendült a hírtől: a Kárpátok Géniusza megfutamodott.

Az izgalom majdnem megfojtott. De jelentkeztem a megadott időpontban - méghozzá mosolyogva, mert Kanadában a mosoly nemcsak félegészség, hanem félsiker is, különösen, ha munkát keres az ember. Az általános műveltségi kérdésekre, a közönséghez, közösséghez való viszonyulásra vonatkozó kérdésekre elég jól feleltem. Ahogy emlékszem, a két hölgy, akik faggattak, felmérték a friss kanadaiságommal járó tájékozatlanságomat, és kezdtek olvasmányélményeimről kérdezősködni. Elsősorban az akkor divatos ponyvák címeivel kirukkolhattam volna, mert néhányat ismertem már, de én a klasszikus angol irodalom nagyjait kezdtem sorolni. Hallgatták mosolyogva, udvariasan, meglehet, fogalmuk sem volt némelyikről, és éreztem, hogy nem ezt akarták hallani. Egyikük megkérdezte, hogy ismerem-e Steven Kinget.

Hirtelen lendületbe jöttem. Hogyne, ajaj, a legelső magyar király, a szent, akinek nevéhez a magyar nemzeti állam megalapítása fűződik... Azt láttam, hogy a szokottnál nagyobbra kerekedett mindkettejük szeme, de becsületesen állták a sarat: nem röhögtek el magukat. Miután kilelkedtem magamból nemzeti történelmünk eme hősi korszakát, interjuvolóim mosolyogva áttessékeltek a másik terembe, ahol a gépírási képességet kellett (volna) bizonyítanom. És mivel a tízujjas vakírás nem ment, javítás nélkül nem bírtam percenként a minimális (itt már!) negyven szót lepötyögtetni, további mosoly kíséretében utamra bocsájtottak mondván, hogy ha gyakorolom a gépírást, a

második interjúm sikeresebb lesz... Haza érve, kinyitottam a főiskolai jegyzeteimet, és akkor döbbsentem rá hajmeresztő ostobaságomra: az amerikai horror irodalom felülmúlhatatlan gyártójának fejére illesztettem a mi szent koronánkat!

ST. STEPHEN of HUNGARY

First King of Hungary, born at Esztergom, in 975; died August 15, 1038.

He was a son of the Hungarian chief Géza and was baptized, together with his father, by Archbishop St. Adalbert of Prague in 985, on which occasion he changed his heathen name Vajk to Stephen. In 995 he married Giselle, a sister of Duke Henry of Bavaria, the future Emperor St. Henry II, and in 997 succeeded to the throne of Hungary. In order to make Hungary a Christian nation and to establish himself more firmly as ruler, he sent Abbot Astrik to Rome to petition Pope Sylvester II for recognition as king and the power to establish Episcopal sees (the official seat of a bishop). The pope granted his wishes and sent a magnificent jeweled gold crown to Stephen (with which he was crowned at Esztergom on August 17, 1001) along with an apostolic cross and a letter of apostolic blessing officially recognizing Stephen as the Christian king of Hungary.

This tradition was interpreted as the papal recognition of the independence of Hungary from the Holy Roman Empire.

He founded a monastery in Jerusalem and hospices for pilgrims at Rome, Ravenna, and Constantinople. He was a personal friend of St. Bruno of Querfurt (in Saxony-Anhalt) and corresponded with Abbot St. Odilo of Cluny (the fifth Benedictine Abbot of Cluny)

The last years of his life were embittered by sickness and family troubles. When on September 2, 1031, his only son, St. Emeric, lost his life on a boar hunt (actually murdered), his cherished hope of transferring the reins of government into the hands of a pious Christian prince was shattered. During his lifetime a quarrel arose among his various nephews concerning the right of succession, and some of them even took part in a conspiracy against his life. He was buried beside his son at Székesfehérvár, and both were canonized together in 1083. His feast was on September 2, but in Hungary his chief festival is observed on August 20th, the day on which his relics were transferred to Buda and since the 1969 revision of the Roman Catholic calendar of Saints. His uncorrupted right hand is treasured as the most sacred relic in Hungary.

KÁNYÁDI SÁNDOR

: KÉT NYÁRFA

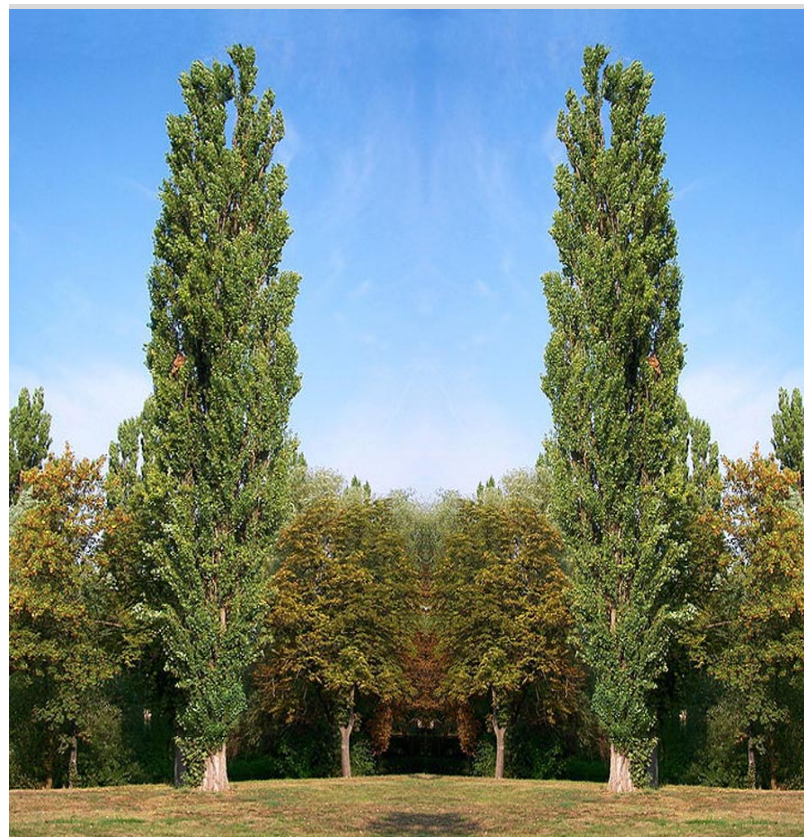
Én sem volnék, ha nem volnál,
ha te hozzám nem hajolnál,
te sem volnál, ha nem volnék,
ha én hozzád nem hajolnék.

Osztódom én, osztódom te:
só vagy az én kenyereemben,
mosoly vagy a bajszomon,
könny vagyok a két szemedben.

Köt a vére, köt a vérem:
szeretóm vagy és testvérem.
köt a vérem, köt a véred:
szeretőd vagyok s testvéred.

Szellőm vagy, ki megsimogatsz,
viharom, ki szerteszagatsz,
szelőd vagyok, ki simogat,
viharod, ki szétszagatlak.

Ha nem volnék, te sem volnál,
én sem volnék, ha nem volnál.
Vagyunk ketten két szép nyárfa,
s búvunk egymás árnyékába.



**TÁMOGASSA A MAGYAR MŰVÉSZETET!**

A Szervátiusz Alapítványt Szervátiusz Tibor szobrászművész alapította édesapja, Szervátiusz Jenő születésének 100. évfordulójára.

Együttal létrehozta a Szervátiusz Jenő díjat, azzal a céllal, hogy ráirányítsa a figyelmet a Kárpát-medencében születő magyar művészetre.

A díjat a kuratórium évente adja át olyan képzőművészeknek, akik a nemzeti kultúra gyökereit felmutató, magas színvonalú művészetet hoznak létre.

A formakultúra ugyanis - a nyelv mellett - a legfontosabb identitás -megtartó erő egy nemzet életében: megmaradásuk záloga. Két éve, felváltva művészettörténész, illetve újságíró is kap alternatív Szervátiusz Jenő díjat.

Számlaszám: HU02 10300002-20609254-00003285

Szervátiusz Tiborné kuratóriumi elnök
Tel.: 06/20-338-9278

e-mail: alapitvany@szervatiusz.hu

**„A PÉNZ NEM MINDEN,
DE JÓ HA VAN”**

Tapasztalatom szerint, a gazdaságilag független emberek kevesebbet aggódnak a piac és az élet ingadozásai miatt. Átfogó pénzügyi tanácsadással segíték Önnek lelki nyugalma és vagyoni biztonságga megvalósításában.



Gábor László Vaski, CFP, B.Mus.
Senior Financial Consultant
390 Brant Street Suite 600,
Burlington, ON L7R 4J4



SOLUTIONS BUILT AROUND YOU™

Investors Group Financial Services Inc.

Tel: 905-333-3335, or 1-888-467-8844 (toll free)

Fax: 905-333-3559

e-mail: gabor.vaski@investorsgroup.com

www.investorsgroup.com

- ▶ BEFEKTETÉSI TANÁCSADÁS
- ▶ NYUGDÍJBEFEKTETÉS
- ▶ ADÓTANÁCSADÁS
- ▶ JELZÁLOGKÖLCSÖN
- ▶ BIZTOSÍTÁS*
- ▶ KÉSZPÉNZ KEZELÉS
- ▶ HAGYATÉK,
- ▶ VÉGRENDELET TANÁCSOK
- ▶ BRÓKER SZOLGÁLTATÁSOK

TM Trademarks owned by Investors Group Inc. and licensed to affiliated corporations
* Insurance products and services distributed through I.G. Insurance Services Inc.
Insurance License sponsored by The Great-West Assurance Company
** Brokerage services offered through Investors Group Securities Inc.

Cristal Opticians



Bring in your eyeglass prescription and you get free single vision plastic lenses when you purchase your frames from one of the thousands in our great selection. "Limited time offer. Some restrictions apply."



Catherine Szabó, Optician

Beszélek magyarul

Kedvezményes árak minden szemüvegre

Eye Exams Available

2643 Yonge Street, Toronto, Ontario, tel.: 416 222 8146

\$90
off one pair

\$180
off two pairs



Financial Worries

can be overwhelming.
We will help you
make a fresh start.

- ✓ Financial Counselling
- ✓ Proposals to Creditors
- ✓ Bankruptcy

Call **416-391-0100**

for a **FREE** Consultation

Your finances are important.
Know and understand your options.

Deloitte.

Deloitte & Touche Inc.
Trustee in Bankruptcy

Call **Katalin Turoczi** Estate Administrator
Direct: 416-775-4721; kturoczi@deloitte.ca

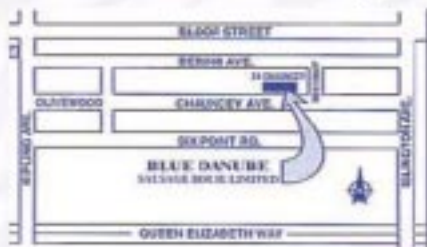
5140 Yonge Street, Suite 1700, Toronto, ON

www.needafreshstart.ca

BLUE DANUBE SAUSAGE HOUSE LIMITED



Igazi magyaros jóízű friss hentesárak
Finom házi sütemények
Magyar árak bőséges választéka
Szeretettel várja Önöket a Balega család



24 Chauncey Ave.,
Etobicoke, ON M8Z 2Z4
Tel: (416) 234-9911
Fax: (416) 234-9122
bluedanubesausagehouse.com

NEMZETI REGISZTER



“Magyarország üzen a világban
szétszóródott magyarságnak”

2011. október 17-én elindult a
Nemzeti Regiszter,
a világ magyarjait összegyűjtő
kormányzati honlap.

A <http://www.nemzetiregiszter.hu>
honlapon
regisztrálók hetente kapnak egy rövid
hírösszefoglalót Magyarország és a
magyarság legfontosabb eseményeiről.

Kaleidoszkóp Hagyományőrző Klub

magyar tehetségek jelentkezését várja. Bővebb felvilágosítás: rosacae@hotmail.com

Megrendelhető az info@legendarium.ro
e-mail címen!

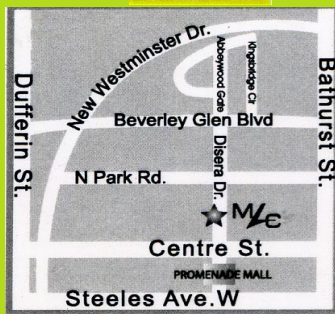


Szépüljön Velünk! LÉZER KLINIKA

MINDEN LÉZERKEZELÉSI CSOMAG
ELSŐ KEZELÉSÉRE 50%
KEDVEZMÉNY

- ◆ UNWANTED PERMANENT LAZER HAIR REMOVAL
- ◆ ACNE TREATMENT, SKIN REJUVENATION
- ◆ MICRODERMABRASION
- ◆ VASCULAR AND PIGMENTED LESIONS (AGE/SUN SPOTS), OSTEOPATIA, GYÓGYHARISNYA, TALPBETÉT, RMT
- ◆ ALPHA-BETA PEELING (SWISS MED.)
- ◆ FACIAL LIFTING, SKIN TIGHTENING
- ◆ ROSACEA, VEINS, SCARS, STRETCH MARKS
- ◆ RÁNCFELTÖLTŐ INJEKCIÓ:
2-T FIZET, 3-AT KAP
- ◆ HOMEOPATHY, HERBAL MEDICINE, BOTOX
\$8/ EGYSÉG: 33% KEDVEZMÉNY
- ◆ ACUPUNCTURE, MASSAGE THERAPY

Anticelulite and Bodycontouring
(Új lézeres kezelési módszer)



Ingyenes Parkolás

ITT A NYÁR! A BIKINI SEZONJA Become more beautiful!

MEDICAL LASER CLINIC

*A változás szépsége:
Légy szebb, ugyanakkor légy Temagad!*

DR. DUNCA M. ZOLTÁN

BIZTOSÍTÓ ÁLTAL FEDEZETT ÚJ SZOLGÁLTATÁSOK
AKUPUNKTÚRA, MASSZÁZS (RMT), REIKI,
REFLEXOLÓGIA, TUNA ÉS QUIGONG KEZELÉSEK!

MINDEN KEZELÉST, KOZMETIKAI BEAVATKOZÁST
DR. DUNCA M. ZOLTÁN VÉGEZ VAGY
AZ Ő FELÜGYELETE ALATT VÉGEZÜNK

NYITVATARTÁS - PROGRAM

HÉTFŐTŐL-SZERDÁIG: 9 -17; CSÜTÖRTÖK: 10 -20;
PÉNTEK: 9 -18; SZOMBAT: 9 - 14

Vasárnap: csak előzetes időpontegyeztetéssel

Első vizsgálat ingyenes, személyre szóló; komplett kezelés esetén első kezelésre 50%-os kedvezmény

31 Disera Dr, Suite 200, Thornhill, ON, L4J 0A7; Tel.: (905) 731 8800; www.medicallaser.ca